ĢENERĀLADVOKĀTA PAOLO MENGOCI [*PAOLO MENGOZZI*] SECINĀJUMI,
sniegti 2016. gada 8. martā [1]

Lietas C-540/14 P, C-551/14 P, C-564/14 P un C-565/14 P

DK Recycling und Roheisen GmbH
pret
Eiropas Komisiju (C-540/14 P)
un
Arctic Paper Mochenwangen GmbH
pret
Eiropas Komisiju (C-551/14 P),
un
Raffinerie Heide GmbH
pret
Eiropas Komisiju (C-564/14 P),
un
Romonta GmbH
pret

Eiropas Komisiju (C-565/14 P)

Apelācijas sūdzība — Vide — Direktīva 2003/87/EK — Siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēma — Pagaidu noteikumi saskaņotai bezmaksas emisiju kvotu sadalei — Lēmums 2011/278/ES — Valsts īstenošanas pasākumi, ko ir piedāvājusi Vācijas Federatīvā Republika — Atteikums noteiktas iekārtas iekļaut to iekārtu sarakstā, kuras saņem bez maksas sadalāmās kvotas — Klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu — Būtisks pamatakta elements — Īstenošanas pilnvaras — Konkurences apstākļu saglabāšanas apakšmērķis

1. Četras apelācijas sūdzības, kuras es vērtēšu šajos secinājumos, ir iesnieguši četri Vācijas uzņēmumi – *DK Recycling und Roheisen GmbH* (apelācijas sūdzības iesniedzējs lietā C-540/14 P, turpmāk tekstā – "*DK Recycling*"), *Arctic Paper Mochenwangen GmbH* (apelācijas sūdzības iesniedzējs lietā C-551/14 P, turpmāk tekstā – "*Arctic Paper*"), *Raffinerie Heide GmbH* (apelācijas sūdzības iesniedzējs lietā C-564/14 P, turpmāk tekstā – "*Raffinerie Heide*") un *Romonta GmbH* (apelācijas sūdzības iesniedzējs lietā C-565/14 P, turpmāk tekstā – "*Romonta*", turpmāk tekstā kopā – "apelācijas sūdzību iesniedzēji") –, tādu iekārtu operatori, uz kurām attiecas ar Direktīvu 2003/87/EK [2] noteiktā sistēma siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai. Visi apelācijas sūdzību iesniedzēji Vācijas iestādēm ir lūguši to iekārtām bez maksas iedalīt emisiju kvotas, pamatojoties uz klauzulu, kas paredzēta Vācijas noteiktajos valsts īstenošanas pasākumos un saskaņā ar kuru ir atļauts bez maksas iedalīt papildu kvotas uzņēmumiem, kuriem piedalīšanās kvotu tirdzniecības sistēmā ir radījusi "pārmērīgu slogu" (turpmāk tekstā – "klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu").

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 13. oktobra Direktīva, ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Kopienā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK (OV L 275, 32. lpp.), ar grozījumiem, kas veikti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvu 2009/29/EK (OV L 140, 63. lpp.; turpmāk tekstā – "Direktīva 2003/87").

2. Visas četras apelācijas sūdzības attiecas uz spriedumiem [3] (turpmāk tekstā kopā – "pārsūdzētie spriedumi"), ar kuriem Eiropas Savienības Vispārējā tiesa būtībā ir noraidījusi prasības par daļēju atcelšanu, kuras apelācijas sūdzību iesniedzēji ir iesnieguši attiecībā uz Lēmumu 2013/448/ES [4] (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums"). Ar šo lēmumu Eiropas Komisija ir noraidījusi apelācijas sūdzību iesniedzēju iekārtu iekļaušanu to iekārtu sarakstā, uz kurām attiecas Direktīva 2003/87, saistībā ar bezmaksas kvotu sadali, ko Vācijas iestādes ir piedāvājušas, pamatojoties uz klauzulu, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu.

3. Galvenais jautājums, kas izvirzīts šajās lietās, uz kuru Tiesai būtu jāatbild vispirms, ir saistīts ar Komisijas kompetenci Direktīvas 2003/87 īstenošanas pasākumu noteikšanā, lai pieņemtu saskaņotus noteikumus bezmaksas kvotu sadalei trešajā tirdzniecības periodā, proti, sākot no 2013. gada. Konkrētāk, galvenais jautājums, kas uzdots šajās apelācijas sūdzībās, ir par to, vai, ņemot vērā siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas mērķus, Direktīva 2003/87, ar grozījumiem, kas veikti saskaņā ar Direktīvu 2009/29 [5], Komisijai ļauj vai neļauj minētajos īstenošanas pasākumos paredzēt klauzulu, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu.

I – **Atbilstošās tiesību normas**

A – *Direktīva 2003/87*

4. Rīcības, kas īstenota, lai izpildītu saskaņā ar Kioto protokolu [6] noteiktās saistības, ietvaros ar Direktīvu 2003/87 tika izveidota sistēma siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Eiropas Savienībā ar mērķi samazināt šo gāzu emisiju. Šī sistēma palīdz šo mērķi īstenot rentabli un ekonomiski pamatoti [7]. Šim nolūkam šajā direktīvā ir paredzēts visā Savienībā katru gadu piešķirto kvotu kopējā daudzuma lineārs samazinājums [8].

5. Saskaņā ar Direktīvas 2003/87 preambulas 5. apsvērumu tā palīdz "pilnīgāk izpildīt Eiropas Savienības un dalībvalstu saistības, izmantojot efektīvu Eiropas siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju kvotu tirgu, pēc iespējas mazāk traucējot ekonomisko attīstību un nodarbinātību".

6. Saskaņā ar Direktīvas 2003/87 preambulas 7. apsvērumu "Kopienas noteikumi attiecībā uz dalībvalstu veikto kvotu sadali ir nepieciešami, lai saglabātu iekšējā tirgus integritāti un izvairītos no konkurences izkropļošanas".

7. Direktīvas 2003/87 10., 10.a un 10.c pantā, kas ieviesti ar Direktīvu 2009/29, ir ietverti noteikumi par katru gadu Savienībai piešķirtā kvotu kopapjoma sadali trešajam tirdzniecības periodam. Sākot no 2013. gada, daļu šo kvotu dalībvalstis, pamatojoties uz Direktīvas 2003/87 10.a un 10.c pantā iekļautajiem noteikumiem, izsola [9], bet otru daļu, kas kļūst aizvien mazāka [10], piešķir bez maksas.

3 — 2014. gada 26. septembra spriedumi *DK Recycling und Roheisen GmbH*/Komisija (T-630/13, EU:T:2014:833), *Arctic Paper Mochenwangen* /Komisija (T-634/13, EU:T:2014:828), *Romonta*/Komisija (T-614/13, EU:T:2014:835) un *Raffinerie Heide*/Komisija (T-631/13, EU:T:2014:830).

4 — Komisijas 2013. gada 5. septembra Lēmums par valstu īstenošanas pasākumiem attiecībā uz bezmaksas siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu pagaidu piešķiršanu saskaņā ar Direktīvas 2003/87 11. panta 3. punktu (OV L 240, 27. lpp.).

5 — Skat. šo secinājumu 2. zemsvītras piezīmi.

6 — Padomes 2002. gada 25. aprīļa Lēmums 2002/358/EK par ANO Vispārējai konvencijai par klimata pārmaiņām pievienotā Kioto protokola apstiprināšanu Eiropas Kopienas vārdā un no tā izrietošo saistību kopīgu izpildi (OV L 130, 1. lpp.).

7 — Direktīvas 2003/87 1. pants.

8 — Direktīvas 2003/87 9. panta pirmā daļa.

9 — Skat. Direktīvas 2003/87 10. pantu un Direktīvas 2009/29 preambulas 15. apsvērumu.

10 — Direktīvas 2003/87 10.a panta 11. punkts.

8. Attiecībā konkrēti uz bezmaksas kvotu sadales pārejas regulējumu, kura termiņa beigas ir paredzētas 2027. gadā [11], Direktīvas 2009/29 preambulas 23. apsvērumā ir noteikts, ka, "lai mazinātu konkurences kropļojumus Kopienā, būtu jāparedz, ka pagaidu bezmaksas kvotas iekārtām piešķir, ievērojot saskaņotus Kopienas mēroga noteikumus ("*ex ante* līmeņatzīmes")".

9. Direktīvas 2003/87 10.a pantā, kas ieviests ar Direktīvu 2009/29, ir paredzēti "Kopienas mēroga pagaidu noteikumi, lai saskaņotu bezmaksas kvotu piešķiršanu". Saskaņā ar tā 1. punkta pirmo līdz piekto daļu un 2. punktu:

"1. Komisija līdz 2010. gada 31. decembrim pieņem Kopienas mērogā pilnībā saskaņotus īstenošanas noteikumus [bezmaksas emisiju] kvotu saskaņotai sadalei [..].

Šos pasākumus, kas paredzēti, lai grozītu nebūtiskus šīs direktīvas elementus, papildinot to, pieņem saskaņā ar 23. panta 3. punktā minēto regulatīvo kontroles procedūru.

Pirmajā daļā minētajos noteikumos pēc iespējas paredz Kopienas mēroga *ex ante* līmeņatzīmes, lai panāktu, ka kvotu sadale rosina samazināt siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas un izmantot energoefektīvas tehnoloģijas, uzmanību pievēršot vislietderīgākajiem paņēmieniem, aizstājējiem, alternatīviem ražošanas procesiem, augstas efektivitātes koģenerācijai, energoefektīvai dūmgāzu izmantošanai, biomasas izmantošanai un CO_2 uztveršanai, transportēšanai un uzglabāšanai, ja šādas iekārtas ir pieejamas; kvotu sadale nerada stimulu palielināt emisijas. [..]

Katrai nozarei un apakšnozarei līmeņatzīmes parasti aprēķina attiecībā uz galaproduktu, nevis izejmateriāliem, lai tādējādi attiecīgajā nozarē vai apakšnozarē visā ražošanas procesā iespējami vairāk samazinātu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas un palielinātu energoefektīvus ietaupījumus.

Nosakot principus *ex ante* līmeņatzīmes izstrādei atsevišķās nozarēs un apakšnozarēs, Komisija apspriežas ar attiecīgajām ieinteresētajām pusēm, tostarp attiecīgajām nozarēm un apakšnozarēm.

[..]

2. Nosakot principus *ex ante* līmeņatzīmes izstrādei atsevišķās nozarēs un apakšnozarēs, par sākuma punktu pieņem nozares vai apakšnozares 10 % efektīvāko iekārtu darbības vidējo rādītāju Kopienā 2007. un 2008. gadā. [..]"

10. Saskaņā ar Direktīvas 2003/87 11. panta 1. punktu katrai dalībvalstij, vēlākais, līdz 2011. gada 30. septembrim ir jāpublicē un jāiesniedz Komisijai saraksts, kurā uzskaitītas dalībvalsts teritorijā esošās iekārtas, uz kurām attiecas šī direktīva, un visas bezmaksas kvotas, kas sadalītas ikvienai iekārtai dalībvalsts teritorijā [12]. Tā paša panta 3. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstis nedrīkst piešķirt bezmaksas kvotas iekārtām, kuru iekļaušanu 1. punktā minētajā sarakstā Komisija ir noraidījusi.

B – *Lēmums 2011/278/ES*

11. Pildot savu tai saskaņā ar Direktīvas 2003/87 10.a panta 1. punktu paredzēto pienākumu veikt Savienībā pilnībā saskaņotus pasākumus par bezmaksas kvotām, Komisija 2011. gada 27. aprīlī pieņēma Lēmumu 2011/278 [13]. Šajā lēmumā tā visai Savienībai paredzēja pārejas noteikumus par minēto kvotu sadali.

11 — Skat. Direktīvas 2003/87 10.a panta 11. punktu un Direktīvas 2009/29 preambulas 21. apsvērumu.

12 — Skat. arī 15. pantu Komisijas 2011. gada 27. aprīļa Lēmumā 2011/278/ES, ar kuru visā Savienībā nosaka pagaidu noteikumus saskaņotai bezmaksas emisiju kvotu sadalei atbilstoši 10.a pantam Direktīvā 2003/87 (OV L 130, 1. lpp.).

13 — Minēts šo secinājumu 12. zemsvītras piezīmē.

12. Šim nolūkam Komisija iespēju robežās izstrādāja līmeņatzīmi katram produktam [14]. Gadījumiem, kad produkta līmeņatzīmes aprēķināšana nav iespējama, kaut arī tiek radītas siltumnīcas efektu izraisošas gāzes, uz kurām attiecas emisijas kvotu bezmaksas sadale, Komisija izveidoja trīs alternatīvu pieeju hierarhiju [15]. Pirmkārt, siltuma līmeņatzīme tika piemērota siltuma patēriņa procesiem, kuros izmanto izmērāmu siltumu. Otrkārt, kurināmā līmeņatzīme tika piemērota, ja tiek patērēts neizmērāms siltums. Treškārt, procesu emisijām emisiju kvotas tika sadalītas, pamatojoties uz vēsturiskām emisijām.

C – *Vācijas tiesības*

13. Vācijā Lēmums 2011/278 tika īstenots ar 2011. gada 21. jūlija Likumu par siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecību (*Treibhausgas-Emissionshandelsgesetz*, turpmāk tekstā – "*TEHG*"). *TEHG* 9. panta 5. punktā ir iekļauta klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, un tajā ir noteikts:

"Ja [..] kvotu piešķiršana rada pārmērīgu slogu iekārtas operatoram un ar to saistītajam uzņēmumam, kam ar komerctiesībām un sabiedrību tiesībām saistītu iemeslu dēļ ir jāatbild par minētā operatora ekonomiskajiem riskiem, kompetentā iestāde pēc operatora lūguma piešķir papildu kvotas tādā daudzumā, kāds ir vajadzīgs taisnīgai kompensācijai, ar nosacījumu, ka Eiropas Komisija neatsakās piešķirt šīs kvotas, pamatojoties uz Direktīvas 2003/87 11. panta 3. punktu."

II – **Tiesvedības priekšvēsture**

14. Apelācijas sūdzību iesniedzēji ir četri Vācijas uzņēmumi, kuri izmanto iekārtas, uz kurām kopš 2005. gada 1. janvāra attiecas siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēma. Tie visi, it īpaši pamatojoties uz *TEHG* 9. panta 5. punktā paredzēto klauzulu, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, ir pieprasījuši kompetentajām Vācijas iestādēm iedalīt bezmaksas kvotas to iekārtām.

15. Vācijas Federatīvā Republika 2012. gada 7. maijā nosūtīja Komisijai sarakstu, kurā tā norādīja iekārtas, uz kurām attiecas Direktīva 2003/87 un kuras atrodas tās teritorijā, kā arī katrai iekārtai, kas atrodas tās teritorijā, bez maksas sadalāmās kvotas. Apelācijas sūdzību iesniedzēju iekārtām šī dalībvalsts provizorisko bez maksas sadalāmo kvotu daudzumu aprēķināja, cita starpā pamatojoties arī uz *TEHG* 9. panta 5. punktā paredzēto klauzulu, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu. Attiecībā uz šīs klauzulas piemērošanu Vācijas kompetentā iestāde bija konstatējusi, ka bezmaksas emisiju kvotu sadale, pamatojoties vien uz visā Savienībā saskaņotajiem noteikumiem, apelācijas sūdzību iesniedzējiem radītu ekonomiskas blokādes risku.

16. Komisija 2013. gada 5. septembrī pieņēma apstrīdēto lēmumu, ar kuru tā noraidīja apelācijas sūdzību iesniedzēju iekārtu iekļaušanu to iekārtu sarakstā, uz kurām attiecas Direktīva 2003/87, kā arī provizorisko ikgadējo emisiju kvotu kopapjomu, kas šīm iekārtām piešķirams bez maksas.

17. Apstrīdētā lēmuma 11. apsvērumā Komisija šo noraidīšanu pamatoja šādi:

"Komisija atzīmē, ka Vācija ir ierosinājusi 7 iekārtām palielināt piešķiramo bezmaksas emisijas kvotu apjomu, jo uzskata, ka tādējādi tiktu mazināts pārmērīgs slogs. Saskaņā ar Direktīvas 2003/87/EK 10.a pantu un Lēmumu 2011/278/ES provizoriskos bezmaksas kvotu apjomus, kas iesniedzami kā daļa no [valsts īstenošanas pasākumiem], aprēķina, pamatojoties uz saskaņotiem Savienības noteikumiem. Lēmumā 2011/278/ES nav paredzētas korekcijas, kādas Vācija vēlētos izdarīt, pamatojoties uz [*TEHG*] 9. panta 5. punktu. Līdz 2012. gadam bezmaksas emisijas kvotu sadale notika valstu līmenī, bet

14 — Skat. Lēmuma 2011/278 preambulas 4. apsvērumu un I pielikumu.

15 — Skat. Lēmuma 2011/278 preambulas 12. apsvērumu.

attiecībā uz periodu no 2013. gada likumdevējs ar nodomu ir ieviesis pilnībā saskaņotus noteikumus par kvotu sadali iekārtām, lai pret visām iekārtām būtu vienlīdzīga attieksme. Jebkādas vienpusējas izmaiņas provizoriskajos bezmaksas kvotu apjomos, ko dalībvalstis aprēķinājušas saskaņā ar Lēmumu 2011/278/ES, kaitētu saskaņotajai pieejai. Vācija nav pamatojusi, kāpēc kvotu apjoms, kas attiecīgajām iekārtām aprēķināts, pamatojoties uz Lēmumu 2011/278/ES, būtu acīmredzami nepiemērots, ņemot vērā sasniedzamo mērķi – kvotu sadales pilnīgu saskaņotību. Ja dažām iekārtām tiktu iedalīts vairāk bezmaksas kvotu, tas kropļotu vai varētu kropļot konkurenci, turklāt tam būtu pārrobežu sekas, jo visos Direktīvas 2003/87/EK aptvertajos sektoros tirdzniecība notiek Savienības mērogā. Ņemot vērā principu par vienlīdzīgu attieksmi pret visām [Eiropas Savienības siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā] iekļautajām iekārtām un visām dalībvalstīm, Komisija uzskata, ka ir vietā iebilst pret provizorisko bezmaksas kvotu apjomu dažām iekārtām, kas norādītas Vācijas [valsts īstenošanas pasākumos] un I pielikuma A punktā."

III – **Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētie spriedumi**

18. Prasītāji iesniedza prasības Vispārējā tiesā, pieprasot atcelt apstrīdēto lēmumu, ciktāl tas attiecas uz viņu iekārtu iekļaušanas to iekārtu sarakstā, uz kurām attiecas Direktīva 2003/87, noraidīšanu.

19. Vispārējā tiesa 2014. gada 26. septembrī pieņēma pārsūdzētos spriedumus, ar kuriem tā pilnībā noraidīja *Arctic Paper*, *Raffinerie Heide* un *Romonta* iesniegtās prasības. Taču Vispārējā tiesa daļēji apmierināja *DK Recycling*[16] iesniegto prasību, tomēr noraidot tā izvirzītos pamatus saistībā ar to, ka, pamatojoties uz klauzulu, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, ir tikusi noraidīta bezmaksas emisijas kvotu sadale[17].

IV – **Tiesvedība Tiesā un lietas dalībnieku prasījumi**

20. Ar pieteikumiem, kas Tiesas kancelejā iesniegti 2014. gada 27. novembrī un 2., 8. un 9. decembrī, apelācijas sūdzību iesniedzēji iesniedza šīs apelācijas sūdzības.

21. Ar atsevišķiem dokumentiem, kuri Tiesas kancelejā iesniegti attiecīgi 2014. gada 27. novembrī, 2. decembrī un 8. decembrī, *DK Recycling*, *Arctic Paper* un *Romonta* ir lūguši Tiesu lietas izskatīt paātrinātā kārtībā.

22. Ar 2015. gada 2. februāra rīkojumiem[18] Tiesas priekšsēdētājs ir noraidījis šos pieteikumus par lietas izskatīšanu paātrinātā kārtībā.

23. Katrs no apelācijas sūdzības iesniedzējiem pieprasa Tiesai atcelt pārsūdzēto spriedumu[19], kas attiecas uz katru no tiem, izskatīt katru lietu pēc būtības un atcelt apstrīdēto lēmumu, ciktāl tas attiecas uz katru no viņiem. *DK Recycling*, *Arctic Paper* un *Romonta* pakārtoti pieprasa arī atcelt katrā lietā pārsūdzēto spriedumu un nodot katru lietu atpakaļ izskatīšanai Vispārējā tiesā. Visi apelācijas sūdzību iesniedzēji visbeidzot pieprasa Tiesai piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

24. Visās četrās lietās Komisija pieprasa Tiesai noraidīt apelācijas sūdzības un piespriest apelācijas sūdzību iesniedzējiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

16 — Spriedumā *DK Recycling und Roheisen* (T-630/13, EU:T:2014:833) Vispārējā tiesa daļēji pieņēma *DK Recycling* prasību, ciktāl tā attiecās uz to, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā ir noraidījusi bezmaksas emisiju kvotu sadali tā iekārtām, pamatojoties uz apakšiekārtu ar procesu emisijām cinka ražošanai domnas krāsnī un saistītiem procesiem. Uz šo sprieduma daļu neattiecas apelācijas sūdzība, kuru *DK Recycling* iesniedza lietā C-540/14.

17 — Tas ir pirmais un otrais pamats. Skat. it īpaši sprieduma *DK Recycling und Roheisen*/Komisija (T-630/13, EU:T:2014:833) 39.–101. punktu.

18 — Tiesas priekšsēdētāja rīkojumi *DK Recycling und Roheisen*/Komisija (C-540/14 P, EU:C:2015:58), *Arctic Paper Mochenwangen*/Komisija (C-551/14 P, EU:C:2015:107) un *Romonta*/Komisija (C-565/14 P, EU:C:2015:56).

19 — *DK Recycling* pieprasa Tiesai atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl tā prasība pārējā daļā ir tikusi noraidīta.

V – **Analīze**

A – *Ievada apsvērumi*

25. Pamatojot savas apelācijas sūdzības, apelācijas sūdzību iesniedzēji izvirza vairākus pamatus, kuri lielā mērā sakrīt. Visi apelācijas sūdzību iesniedzēji izvirza it īpaši pamatus par pamattiesību pārkāpumu, ko izdarījusi Vispārējā tiesa, analizējot bezmaksas kvotu sadales sistēmu, kas izstrādāta Lēmumā 2011/278, kā arī par kļūdām Lēmuma 2011/278 samērīguma analīzē.

26. Savukārt Komisija apgalvo, ka visas apelācijas sūdzības ir jānoraida pamata, kuru tā kvalificē kā "visbūtiskāko", dēļ, kas, pēc tās domām, par nederīgiem padara visus argumentus, kurus apelācijas sūdzību iesniedzēji ir izvirzījuši savās apelācijas sūdzībās. Būtībā Komisija apgalvo, ka pretēji tam, ko Vispārējā tiesa ir konstatējusi pārsūdzētajos spriedumos, saskaņā ar Direktīvu 2003/87 un, it īpaši, tās 10.a pantu tai nav atļauts īstenošanas pasākumos, kas noteikti saskaņā ar šo tiesību normu, proti, Lēmumā 2011/278, paredzēt bezmaksas kvotu sadali, pamatojoties uz klauzulu, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu.

27. Komisija apstrīd Vispārējās tiesas analīzi šajā ziņā, bet lūdz Tiesu apstiprināt pārsūdzēto spriedumu rezolutīvās daļas. Tādējādi tā būtībā lūdz Tiesu veikt pamatojuma aizstāšanu. Tā kā šis Komisijas lūgums būtu izskatāms pirms visās apelācijas sūdzībās celtajiem pamatiem, tas ir jāanalizē vispirms.

B – *Par to, vai pastāv Komisijas rīcības brīvība Lēmumā 2011/278 ieviest klauzulu, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu*

1) Pārsūdzētie spriedumi

28. Visos pārsūdzētajos spriedumos, analizējot apelācijas sūdzību iesniedzēju pamatus un argumentus saistībā ar samērīguma principa pārkāpumu un pamattiesību pārkāpumu Lēmumā 2011/278, Vispārējā tiesa vispirms ir norādījusi šādi[20]:

"Jānorāda, ka pamattiesību un samērīguma principa pārkāpums, kas pieļauts tāpēc, ka Lēmumā 2011/278 ietvertajos noteikumos par bezmaksas emisijas kvotu sadali nav klauzulas, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, uzreiz nevar tikt izslēgts, jo Direktīvas 2003/87 10.a pants, kas ir šī lēmuma juridiskais pamats, neizslēdz iespēju, ka Komisija veic bezmaksas kvotu sadali, pamatojoties uz šādu klauzulu. Pirmkārt, saskaņā ar Direktīvas 2003/87 10.a panta 1. punkta pirmo un otro daļu Komisijai ir pienākums pieņemt Savienības mērogā pilnībā saskaņotus īstenošanas pasākumus bezmaksas kvotu saskaņotai sadalei, kas paredzēti, lai grozītu nebūtiskus Direktīvas 2003/87 elementus, papildinot to. Ar Komisijas izstrādātu klauzulu, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, un kas ir piemērojama visām dalībvalstīm, būtu izpildīta prasība par šo īstenošanas pasākumu pilnīgu saskaņošanu Savienības mērogā. Turklāt, ciktāl šāda klauzula attiecas tikai uz izņēmuma gadījumiem un tādējādi neapšauba ar Direktīvu 2003/87 izveidoto sistēmu, ar to nav paredzēts grozīt šīs direktīvas būtiskos elementus. Otrkārt, saskaņā ar Direktīvas 2003/87 10.a panta 1. punkta trešo daļu Komisijai bija pienākums iespēju robežās noteikt *ex ante* līmeņatzīmes. Ja produkta līmeņatzīmes aprēķināšana nebija iespējama, kaut arī tiek radītas siltumnīcas efektu izraisošas gāzes, uz kurām attiecas emisijas kvotu bezmaksas

20 — Skat. spriedumus *DK Recycling und Roheisen*/Komisija (T-630/13, EU:T:2014:833, 50. punkts), *Arctic Paper Mochenwangen*/Komisija (T-634/13, EU:T:2014:828, 49. punkts), *Romonta*/Komisija (T-614/13, EU:T:2014:835, 53. punkts) un *Raffinerie Heide*/Komisija (T-631/13, EU:T:2014:830, 51. punkts).

sadale, Komisijai bija novērtējuma brīvība, lai pieņemtu noteikumus, ko tā izmantoja, izveidojot trīs alternatīvu pieeju hierarhiju. Tādējādi šīs novērtējuma brīvības ietvaros Komisija principā varēja arī paredzēt bezmaksas kvotu sadali, pamatojoties uz klauzulu, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu."

2) Lietas dalībnieku argumenti

29. Komisija apstrīd šo Vispārējās tiesas analīzi un apgalvo, ka saskaņā ar Direktīvu 2003/87 tai neesot paredzēta nekāda rīcības brīvība Lēmumā 2011/278 ieviest klauzulu, kas attiektos uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu.

30. Pirmkārt, pretēji Vispārējās tiesas uzskatam Direktīvas 2003/87 10.a panta 1. punktā, ciktāl tajā ir izmantotas frāzes "pēc iespējas" vai "parasti", Komisijai ir piešķirta rīcības brīvība vienīgi attiecībā uz regulatīvo pieeju, kas piemērojama dažādām nozarēm vai apakšnozarēm, vajadzības gadījumā ļaujot tai noteikt līmeņatzīmes nevis produktiem, bet gan atbilstoši citiem kritērijiem, kā tas ir izdarīts Lēmumā 2011/278, ar kuru ir noteiktas siltuma un kurināmā līmeņatzīmes un procesu emisiju kritērijs.

31. Otrkārt, Direktīvas 2003/87 10.a panta 1. punkta būtisks aspekts ir prasība, kas norādīta Direktīvas 2009/29 preambulas 23. apsvērumā, saskaņā ar kuru bezmaksas kvotu sadales noteikumi ir jāpieņem, pamatojoties uz īpašu nozaru pieeju, un tiem jābūt "Kopienas mērogā pilnībā saskaņotiem", lai līdz minimumam samazinātu konkurences kropļojumus un nestimulētu emisiju palielināšanos. Noteikums, kurš atļautu kādai iekārtai iedalīt vairāk kvotu nekā citai pēc visām pazīmēm līdzīgai iekārtai, izņemot faktu, ka šī noteikuma piemērošana pēdējai minētai radītu "pārmērīgu finanšu slogu", neatbilstu šādai prasībai un ar to tiktu grozīti būtiski pamatakta, proti, Direktīvas 2003/87, aspekti.

32. Šādos apstākļos Komisija uzskata, ka, tā kā apelācijas sūdzību iesniedzēji nav apgalvojuši, ka Direktīva 2003/87 būtu prettiesiska, viņu argumenti esot neefektīvi un ar šādu konstatējumu pašu par sevi esot pietiekami, lai noraidītu visas apelācijas sūdzības.

33. Savās replikās *DK Recycling*, *Arctic Paper* un *Romonta* apgalvo, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi kļūdu, lemjot, ka Direktīva 2003/87 neliedz Komisijai Lēmumā 2011/278 ietvert klauzulu, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu. Vēl konkrētāk, *Romonta* apgalvo, ka ne nozaru pieeja, kas pieņemta ar šo direktīvu, ne prasība par Savienības mērogā saskaņotu sadali nepamatojot interpretāciju, saskaņā ar kuru Komisija neesot varējusi Lēmumā 2011/278 iekļaut šādu klauzulu. Visbeidzot, gadījumā, ja Tiesai būtu jāuzskata, ka Vispārējās tiesas analīze šajā ziņā ir kļūdaina, *DK Recycling* un *Arctic Paper* pakārtoti norāda, ka Direktīva 2003/87 neesot saderīga ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartu (turpmāk tekstā – "Harta") un samērīguma principu.

3) Juridiskais vērtējums

a) Par Komisijas lūguma veikt pamatojuma aizstāšanu pieņemamību

34. Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai lūgums aizstāt pamatojumu būtu pieņemams, ir jāpastāv interesei celt prasību, proti, tādā ziņā, ka lietas dalībniekam, kas to ir iesniedzis, apelācijas iznākums var būt labvēlīgs. Tā tas var būt gadījumā, kad lūgums aizstāt pamatojumu ir aizstāvība pret apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirzītu pamatu [21].

21 — Spriedumi *Ziegler*/Komisija (C-439/11 P, EU:C:2013:513, 42. punkts) un *Iride*/Komisija (C-329/09 P, EU:C:2011:859, 48.–51. punkts).

35. Šajā gadījumā lūguma aizstāt pamatojumu nolūks ir, lai Tiesa konstatētu, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, sprieţot, ka saskaņā ar Direktīvas 2003/87 10.a panta 1. punktu Komisijai esot bijušas tiesības Lēmumā 2011/278 iekļaut noteikumu par bezmaksas kvotu sadali gadījumos, kas saistīti ar pārmērīgu slogu. Gadījumā, ja Tiesai būtu jāapmierina šāds lūgums, visi apelācijas sūdzību iesniedzēju pamati, kuros Vispārējai tiesai tiek pārmests, ka tā nav kritizējusi šāda noteikuma neesamību Lēmumā 2011/278, kļūtu nederīgi. Proti, ja Direktīvas 2003/87 10.a pants neļautu Komisijai paredzēt šādu noteikumu minētajā lēmumā, prasītāji nebūtu varējuši pārmest Komisijai, ka tā to nav iekļāvusi, kā arī attiecīgi Vispārējai tiesai, ka tā nav pieņēmusi viņu pamatus saistībā ar tiesību pārkāpumu sakarā ar to, ka Lēmumā 2011/278 nav iekļauta šāda klauzula.

36. Šādos apstākļos, tā kā Komisijas prasība par pamatojuma aizstāšanu ietekmē vairākus apelācijas sūdzībās celtos pamatus, tā, manuprāt, ir jāuzskata par pieņemamu.

b) Par lietas būtību

i) Judikatūras par pamatakta elementu būtisko vai nebūtisko raksturu pārskats

37. Lai novērtētu argumentus, kurus Komisija ir izvirzījusi savā prasībā par pamatojuma aizstāšanu, vispirms ir īsumā jāatgādina judikatūrā iekļautie principi par pilnvarojuma akta elementu būtiskā rakstura noteikšanu.

38. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru būtiskās normas reglamentējamā jomā ir jāpieņem Savienības likumdevējam. Šīs normas ir jāpieņem pamata tiesiskajā regulējumā, un tās nevar tikt deleģētas [22].

39. Spriedumā Parlaments/Padome (C-355/10, EU:C:2012:516), kas attiecās uz pilnvarojuma noteikumu, kurš bija izteikts ļoti līdzīgi Direktīvas 2003/87 10.a panta 1. punktam [23] un kurš arī bija pieņemts pirms Lisabonas līguma stāšanās spēkā, Tiesa ir precizējusi, ka nav deleģējami tādi noteikumi, kuru pieņemšanai ir jāveic politiskas izvēles, kuras ietilpst Savienības likumdevēja pienākumos. No tā izriet, ka ar īstenošanas pasākumiem nevar tikt nedz grozīti būtiski pamata tiesiskā regulējuma elementi, nedz tie papildināti ar jauniem būtiskiem elementiem [24].

40. Šajā pašā spriedumā Tiesa vēl ir norādījusi, ka jautājums, kādi konkrētās jomas elementi ir jākvalificē kā būtiski, ir jābalsta uz objektīviem elementiem, pār kuriem var tikt īstenota tiesas kontrole, un ka šajā ziņā ir jāņem vērā attiecīgās jomas raksturs un īpatnības [25].

41. Savos secinājumos tajā pašā lietā Parlaments/Padome (EU:C:2012:207) esmu norādījis, ka no Tiesas pastāvīgās judikatūras [26] analīzes izriet, ka pamatakta elementu, kas tiek ieviests vai grozīts ar īstenošanas aktu, būtiskais vai nebūtiskais raksturs ir jānosaka pēc vērtējuma, kas veikts, ņemot vērā virkni elementu. Šie elementi ietver konkrētās politikas raksturojumu, vairāk vai mazāk plašo rīcības brīvību, kas Komisijai piešķirta attiecīgās politikas īstenošanā, pilnvarojošo noteikumu būtību, pamatakta saturu un mērķus, kā arī tā sistēmu kopumā [27].

22 — Spriedums Parlaments/Padome (C-355/10, EU:C:2012:516, 64. punkts un tajā minētā judikatūra).

23 — Proti, 12. panta 5. punkts Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. marta Regulā (EK) Nr. 562/2006, ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) (OV L 105, 1. lpp.), ar grozījumiem, kas veikti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 11. marta Regulu (EK) Nr. 296/2008 (OV L 97, 60. lpp.).

24 — Spriedums Parlaments/Padome (C-355/10, EU:C:2012:516, 65. un 66. punkts); skat. arī jaunāku spriedumu Parlaments/Padome (C-363/14, EU:C:2015:579, 46. punkts).

25 — Spriedumi Parlaments/Padome (C-355/10, EU:C:2012:516, 67. un 68. punkts) un Parlaments/Padome (C-363/14, EU:C:2015:579, 47. punkts).

26 — Skat. judikatūras analīzi, kuru veicu 26.–28. punktā savos secinājumos lietā Parlaments/Padome (C-355/10, EU:C:2012:207).

27 — Skat. secinājumus lietā Parlaments/Padome (C-355/10, EU:C:2012:207, 29. punkts).

42. Turklāt jāatgādina, ka no pastāvīgās judikatūras izriet, ka Komisijas īstenošanas pilnvaru robežas ir novērtējamas tostarp atkarībā no būtiskajiem vispārīgajiem attiecīgā leģislatīvā akta mērķiem [28].

ii) Par prasību saglabāt konkurences apstākļus siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas un, it īpaši, pārejas noteikumu par bezmaksas sadali ietvaros

43. Komisija apgalvo, ka prasība līdz minimumam samazināt konkurences izkropļošanu ir būtisks elements noteikumā, kas pilnvaro noteikt pārejas noteikumus bezmaksas kvotu sadalei, proti, Direktīvas 2003/87 10.a pantā.

44. Šajā ziņā ir jāatzīmē, ka Tiesa ir norādījusi, ka, lai gan Direktīvas 2003/87 galvenais mērķis ir būtiski samazināt siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas, lai varētu izpildīt Savienības un dalībvalstu saistības, kuras tās uzņēmušās saskaņā ar Kioto protokolu, šis mērķis ir jāsasniedz, ievērojot virkni apakšmērķu un izmantojot noteiktus instrumentus, un galvenais instruments šajā ziņā ir Savienības siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēma [29]. Citi apakšmērķi, kas ir jāsasniedz ar minēto sistēmu, tostarp ir, kā norādīts tās pašas direktīvas preambulas 5. un 7. apsvērumā, ekonomiskās izaugsmes un nodarbinātības saglabāšana, kā arī iekšējā tirgus integritātes un konkurences nosacījumu saglabāšana [30].

45. Tādējādi no šīs judikatūras izriet, ka konkurences apstākļu saglabāšana iekšējā tirgū ir Direktīvas 2003/87 apakšmērķis, kuram ir jāatbilst siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmai. Šīs sistēmas galvenais mērķis vides jomā ir jāsasniedz, cita starpā ievērojot tā īpašo apakšmērķi.

46. Prasības saglabāt konkurences apstākļus iekšējā tirgū siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas ietvaros būtiskais tvērums, kāds tas ir noteikts saskaņā ar Direktīvu 2003/87 un grozīts saskaņā ar Direktīvu 2009/29, turklāt izriet no apstākļa, ka šis apakšmērķis vairākas reizes ir minēts apsvērumos šo direktīvu preambulās.

47. Proti, no vienas puses, Direktīvas 2003/87 preambulas 7. apsvērumā ir skaidri minēta prasība, pieņemot Savienības noteikumus par kvotu sadali, izvairīties no konkurences kropļojumiem. No otras puses, nepieciešamība ievērot šo apakšmērķi vairākkārt ir minēta visā Direktīvā 2009/29 gan kā vispārēja prasība [31], gan kā dažu konkrētu noteikumu pastāvēšanas iemesls [32].

48. Attiecībā tieši uz pārejas noteikumiem par bezmaksas kvotu sadali, kas tiek aplūkoti šajās lietās, Direktīvas 2009/29 preambulas 23. apsvērumā ir skaidri noteikts, ka, lai izpildītu prasību līdz minimumam samazināt konkurences kropļojumus, ir jāparedz, ka minēto kvotu sadale tiek īstenota, ievērojot saskaņotus Savienības mēroga noteikumus, kuros paredzētas "*ex ante* līmeņatzīmes".

28 — Skat. spriedumu Parlaments/Komisija (C-65/13, EU:C:2014:2289, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).

29 — Šajā ziņā skat. spriedumus Komisija/Polija (C-504/09 P, EU:C:2012:178, 77. punkts), Komisija/Igaunija (C-505/09 P, EU:C:2012:179, 79. punkts) un *Iberdrola* u.c. (C-566/11, C-567/11, C-580/11, C-591/11, C-620/11 un C-640/11, EU:C:2013:660, 43. punkts).

30 — Spriedumi Komisija/Polija (C-504/09 P, EU:C:2012:178, 77. punkts), Komisija/Igaunija (C-505/09 P, EU:C:2012:179, 79. punkts) un *Iberdrola* u.c. (C-566/11, C-567/11, C-580/11, C-591/11, C-620/11 un C-640/11, EU:C:2013:660, 43. punkts).

31 — Direktīvas 2009/29 preambulas 8. apsvērumā ir minēts mērķis "novērs[t] traucējumus iekšējā tirgū" kā viens no jaunās tirdzniecības sistēmas, kas ieviesta ar šo direktīvu, galvenajiem mērķiem. Šajā ziņā skat. arī spriedumu Komisija/Polija (C-504/09 P, EU:C:2012:178, 82. punkts).

32 — Proti, Direktīvas 2009/29 preambulas 15. apsvērumā ir minēta nepieciešamība garantēt "vienādus konkurences apstākļus" jaunpienācējiem kā ar šo direktīvu ieviestās izsoles sistēmas pamata prasība. Tāda pati prasība ir minēta šīs direktīvas preambulas 16. apsvērumā saistībā ar noteikumu par jaunpienācējiem saskaņošanas nepieciešamību. Direktīvas 2009/29 preambulas 17. apsvērumā mērķis novērst konkurences kropļojumus Kopienas iekšienē ir minēts kā iemesls, kādēļ ekonomikas nozarē dažādās dalībvalstīs nevar tikt paredzēta diferencēta pieeja. Šis pats mērķis 19. apsvērumā ir minēts saistībā ar disciplīnu, kas piemērojama elektroenerģijas ražotājiem. Preambulas 28. apsvērumā šis mērķis ir minēts saistībā ar prasību par to, ka ir jāsaskaņo to kredītu izmantošana, kas radušies, samazinot emisijas ārpus Savienības. Tādā pašā nozīmē var tikt secināts, ka Tiesa ir uzskatījusi, ka tieši šis mērķis kvotu tirdzniecības sistēmu pasargāt no konkurences izkropļojumiem ir mudinājis likumdevēju saskaņā ar Direktīvas 2003/87 16. panta 3. un 4. punktu ieviest iepriekš noteiktu naudas sodu par emisiju apjoma pārsniegšanu. Skat. spriedumu *Billerud Karlsborg* un *Billerud Skärblacka* (C-203/12, EU:C:2013:664, 27. punkts).

49. Nepieciešamība ievērot šo prasību atspoguļojas pieejā, kuru likumdevējs ir ievērojis Direktīvas 2003/87 10.a panta 1. punktā. Saskaņā ar šo noteikumu Komisija tiek pilnvarota noteikt Savienības mērogā pilnībā saskaņotus īstenošanas pasākumus saistībā ar bezmaksas kvotu saskaņotu sadali, un tajā ir paredzēti kritēriji, kuri Komisijai ir jāievēro, nosakot šos īstenošanas pasākumus.

50. Konkrētāk, minētā 10.a panta 1. punkta trešajā daļā ir noteikts, ka šajos īstenošanas pasākumos ir jābūt cik vien iespējams noteiktām Savienības *ex ante* līmeņatzīmēm. *Ex ante* līmeņatzīmju gadījumā runa ir par zināmu CO_2 emisiju daudzumu, kuru Komisija atzīst par nepieciešamu konkrēta attiecīgā produkta daudzuma saražošanai [33]. Līmeņatzīme tiek izmantota, lai aprēķinātu katrai nozares vai apakšnozares iekārtai iedalāmo kvotu skaitu, reizinot to ar attiecīgo ar produktu saistīto vēsturiskās darbības līmeni [34], ar noteikumu, ka tiek piemērots vienots starpnozaru korekcijas koeficients, kas minēts Direktīvas 2003/87 10.a panta 5. punktā [35]. Tātad šīs līmeņatzīmes ir uzskatāmas par objektīviem parametriem, kas tiek izmantoti, lai noteiktu katrai iekārtai bez maksas iedalāmo kvotu skaitu.

51. Minētā 10.a panta 1. punkta ceturtajā daļā Komisijai ir sniegti papildu norādījumi par to, kā noteikt *ex ante* līmeņatzīmes. Šajā noteikumā ir paredzēts, ka katrai nozarei un apakšnozarei līmeņatzīmes parasti tiek aprēķinātas attiecībā uz galaproduktu, nevis izejmateriāliem, lai tādējādi attiecīgajā nozarē vai apakšnozarē visā ražošanas procesā iespējami vairāk samazinātu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas un palielinātu energoefektivitātes radītos ietaupījumus. Tātad šajā noteikumā ir paredzēts, pirmkārt, ka *ex ante* līmeņatzīmes ir jānosaka *katrai nozarei un apakšnozarei*, proti, saskaņā ar pieeju, kura var tikt definēta, kā to ir izdarījusi Komisija, kā "nozaru" pieeja, un, otrkārt, ka šīm līmeņatzīmēm principā ir jābūt noteiktām katram produktam, nevis izejmateriāliem.

52. Prasību pieņemt "nozaru" pieeju *ex ante* līmeņatzīmes noteikšanai [36] turklāt apstiprina minētās direktīvas 10.a panta 1. punkta piektā daļa, kurā ir paredzēts pienākums Komisijai apspriesties ar ieinteresētajām personām, tostarp ar attiecīgajām nozarēm un apakšnozarēm, lai definētu principus, kas piemērojami, nosakot *ex ante* līmeņatzīmes, kuras ir jālieto *dažādās nozarēs un apakšnozarēs*. Tāpat šī 10.a panta 2. punktā ir skaidra atsauce uz "*ex ante* [līmeņatzīmēm] [..] atsevišķās nozarēs un apakšnozarēs".

iii) Par *ex ante* līmeņatzīmju noteikšanu, izmantojot nozaru pieeju kā apakšmērķa saglabāt konkurences apstākļus izpausmi

53. Saskaņotā pieeja, kuru likumdevējs ir izvēlējies Direktīvas 2003/87 10.a pantā, atbilstoši kurai bez maksas sadalīto kvotu skaits tiek aprēķināts, izmantojot *ex ante* līmeņatzīmes saskaņā ar nozaru pieeju, ir Direktīvas 2009/29 preambulas 23. apsvērumā skaidri paredzētās prasības līdz minimumam samazināt konkurences izkropļojumus, ko rada bezmaksas kvotu piešķiršana, izpausme [37].

33 — Ģenerāladvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] secinājumi lietās *Borealis Polyolefine*, *OMV Refining & Marketing*, *DOW Benelux* u.c. un *Esso Italiana* u.c. (C-191/14, C-192/14, C-295/14 un C-389/14, EU:C:2015:754, 40. punkts).

34 — Skat. it īpaši Lēmuma 2011/278 10. pantu. Kā izriet no šo secinājumu 12. punkta, gadījumā, ja nav bijis iespējams aprēķināt produkta līmeņatzīmi, Komisija ir aprēķinājusi siltuma un kurināmā līmeņatzīmes, kuras reizinātas ar vēsturisko aktivitāti saistībā ar attiecīgi izmērāmo siltumu vai patērēto kurināmo. Attiecībā uz procesa emisijām skat. Lēmuma 2011/278 10. panta 2. punkta b) apakšpunkta iii) ievilkumu.

35 — Skat. Lēmuma 2011/278 10. panta 9. punktu un 15. panta 3. punktu.

36 — Šajā ziņā skat. arī spriedumu Polija/Komisija (T-370/11, EU:T:2013:113, 85. punkts).

37 — Šajā ziņā ir interesanti norādīt, ka no Eiropas Parlamenta Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejas ziņojuma par Eiropas Parlamenta un Padomes priekšlikumu direktīvai, ar kuru groza Direktīvu 2003/87, lai uzlabotu un paplašinātu Kopienas siltumnīcefekta gāzu emisiju kvotu tirdzniecības sistēmu (COM(2008) 16, galīgā redakcija, – COD 2008/0013), izriet, ka likumdošanas procedūras laikā, pieņemot Direktīvu 2009/29, bija paredzēts rediģēt gan šīs direktīvas preambulas 23. apsvērumu, gan Direktīvā 2003/87 iekļaut 10.a pantu, atsaucoties uz "katras nozares" *ex ante* līmeņatzīmēm (skat., piemēram, 14. grozījumu Ziņojuma 18. un 19. lpp., 48. grozījumu 48. un 49. lpp. un 33. grozījumu 113. un 114. lpp.).

54. Proti *ex ante* līmeņatzīmju noteikšana, pamatojoties uz nozaru pieeju, ir paredzēta, lai bezmaksas kvotu sadale notiktu, balstoties uz objektīviem parametriem, kuri ir piemērojami bez izšķiršanas un vienlīdzīgi iekārtām, kuras pārvalda operatori, kas darbojas vienā noteiktā nozarē vai apakšnozarē. Tādējādi Direktīva 2003/87, paredzot, ka visām attiecīgās nozares vai apakšnozares iekārtām tiek piemēroti vieni un tie paši objektīvie parametri, garantē, ka bezmaksas kvotu sadalei ir vismazākā iespējamā ietekme uz konkurenci. Turklāt šāda pieeja ir saderīga ar kvotu tirdzniecības sistēmas kā tirgus ekonomikas sistēmas raksturojumu [38].

55. Šajā ziņā ir jānorāda, ka Direktīvā 2003/87 nozaru pieeja vairākkārt ir izmantota kā prasības novērst konkurences kropļojumus izpausme, tā ka var teju apgalvot, ka šī pieeja raksturo visu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas struktūru [39]. Tādējādi kā piemēru var minēt to, ka īpašajos noteikumos, kas iekļauti Direktīvas 2003/87 10.a pantā, lai samazinātu oglekļa dioksīda emisiju pārvirzi, likumdevējs ir pieņēmis uz nozari balstītu pieeju [40]. Arī Direktīvas 2009/29 preambulas 17. apsvērumā ir atsauce uz šādu pieeju saistībā ar "mērķi likvidēt konkurences traucējumus Kopienas iekšienē", paredzot, ka nebūtu vēlams, ka *ekonomikas nozarēm* dalībvalstīs tiktu piemērots atšķirīgs režīms [41].

56. Ja tiktu izmantota pieeja, kas balstās uz objektīvu *ex ante* parametru noteikšanu, kuri neškirojot tiek piemēroti visām attiecīgās nozares iekārtām, netiktu ņemtas vērā atsevišķu iekārtu vajadzības un situācijas. Proti, ja bezmaksas kvotu sadali varētu ietekmēt kādas atsevišķas iekārtas īpašā situācija, tas būtu acīmredzamā pretrunā šādas pieejas izvēlei. Līdzīgā gadījumā netiktu garantēta prasība visām iekārtām piemērot objektīvu un līdzvērtīgu attieksmi, kas minēta šo secinājumu 54. punktā, un tādējādi nebūtu sasniedzams mērķis izvairīties no konkurences kropļošanas.

iv) Par iespēju Lēmumā 2011/278 ieviest klauzulu, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu

57. Visi iepriekš minētie apsvērumi man liek izdarīt virkni secinājumu saistībā ar jautājumu, kas uzdots Komisijas prasībā aizstāt pamatojumu, proti, par iespējamu Komisijas rīcības brīvības pastāvēšanu Lēmumā 2011/278 ieviest klauzulu, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu.

– Par prasību saglabāt konkurenci kā Direktīvas 2003/87 būtisku elementu

58. Pirmkārt, no šo secinājumu 44.–47. punktā izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka prasība, saskaņā ar kuru siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēma ir jāievieš, saglabājot konkurences apstākļus, ir uzskatāma par skaidru Direktīvas 2003/87 apakšmērķi. Proti, nepieciešamība kvotu tirdzniecības sistēmā ievērot šādu prasību noteikti izriet no Savienības likumdevēja politiskās izvēles. Šādos apstākļos, ņemot vērā šo secinājumu 38.–40. punktā minēto judikatūru, ir jāuzskata, ka šī prasība ir būtisks Direktīvas 2003/87 elements, kurš nevar tikt grozīts saskaņā ar Komisijas noteiktiem īstenošanas pasākumiem.

38 — Skat. Direktīvas 2003/87 preambulas 5. apsvērumu.

39 — Šajā ziņā, manuprāt, nav atbilstošs arguments, kuru *Romonta* ir minējis replikā, saskaņā ar kuru daži noteikumi Lēmumā 2011/278 neesot saderīgi ar iepriekš minēto nozaru pieeju. It īpaši *Romonta* atsaucas uz trīs alternatīvām iespējām, kas definētas Lēmuma 2011/278 6. panta 1. punktā, tā paša lēmuma 3. panta c) punktā un tā paša lēmuma 10. panta 3. punktā. Taču neviens no šiem noteikumiem neliek apšaubīt nozaru pieeju, kuru Komisija ir pieņēmusi Lēmumā 2011/278 saskaņā ar Direktīvas 2003/87 10.a punktu.

40 — Skat. Direktīvas 2003/87 10.a panta 6. un 12. punktu, kā arī Komisijas 2009. gada 24. decembra Lēmumu 2010/2/ES, ar ko atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2003/87[..] nosaka sarakstu ar nozarēm vai apakšnozarēm, kurās pastāv būtisks oglekļa dioksīda emisiju pārvirzes risks (OV 2010, L 1, 10. lpp.). Skat. arī 82. un 83. punktu spriedumā *DK Recycling und Roheisen*/Komisija (T-630/13, EU:T:2014:833).

41 — Mans izcēlums. Saistībā ar šo apsvērumu skat. spriedumu Polija/Komisija (T-370/11, EU:T:2013:113, 42. punkts).

59. Turklāt no šo secinājumu 48.–52. punkta izriet, ka prasība izvairīties no konkurences izkropļojumiem īpaši un skaidri raksturo pārejas noteikumus saistībā ar bezmaksas kvotu sadali, kas paredzēti Direktīvas 2003/87 10.a panta 1. punktā, un ka šī prasība ir atspoguļota likumdevēja izvēlē pilnvarot Komisiju īstenošanas pasākumos, ar kuriem šie noteikumi tiek ieviesti, *ex ante* līmeņatzīmes noteikt, izmantojot nozaru pieeju.

60. Šādos apstākļos Komisija nebūtu varējusi, nepārsniedzot savas īstenošanas pilnvaru robežas un nepārkāpjot pilnvarojuma noteikumu, īstenošanas pasākumos, kas paredzēti Direktīvas 2003/87 10.a panta 1. punktā, pieņemt bezmaksas kvotu sadales noteikumus, kas būtu pretrunā minētajai prasībai.

61. Šajā ziņā man vēl jānorāda, ka es uzskatu par kļūdainu Vispārējās tiesas argumentu, saskaņā ar kuru, ciktāl kāds īstenošanas pasākuma noteikums attiecas tikai uz izņēmuma gadījumiem, tas neesot tāds, kas varētu grozīt pilnvarojuma akta būtiskus elementus [42]. Proti, pat noteikums, kurš ir piemērojams tikai izņēmuma gadījumos, var skart pilnvarojuma akta sistēmu kopumā [43] un var būt nesaderīgs ar šā akta būtiskiem mērķiem, kas izriet no likumdevēja politiskās izvēles [44].

– Par klauzulas, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, nesaderību ar apakšmērķi saglabāt konkurenci

62. Otrkārt, ir skaidrs, ka klauzulas, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, ieviešanas sekas būtu papildu bezmaksas kvotu sadale vienīgi dažām iekārtām kādā noteiktā nozarē vai apakšnozarē [45]. Bezmaksas kvotu piešķiršana uz šādu klauzulu pamata nenotiktu, balstoties uz objektīviem iepriekš noteiktiem parametriem atbilstoši nozaru pieejai, kas piemērojami visām nozares iekārtām, bet gan notiktu atkarībā no konkrētas iekārtas operatora individuālajiem apstākļiem, proti, konkrēti pēdējā minētā finanšu grūtību dēļ. Kā to norāda Komisija, šāda klauzula ļautu vienai iekārtai piešķirt vairāk kvotu nekā citai iekārtai arī tad, ja šīs iekārtas ražotu vienu un to pašu produktu un būtu pilnībā salīdzināmas. Nākas konstatēt, ka šāda sadale radītu konkurences kropļojumus.

63. Šāds noteikums atbilstu individuālai pieejai, pretēji iepriekšminētajai nozaru pieejai, kura, kā esmu to norādījis šo secinājumu 53.–56. punktā, ir uzskatāma par tādu, kas atbilst prasībai par konkurences saglabāšanu. Līdz ar to šāds noteikums kopumā nebūtu saderīgs ar apakšmērķi aizsargāt konkurenci, kas ir būtisks Direktīvas 2003/87 elements, un, it īpaši, ar bezmaksas kvotu sadales noteikumiem, kas paredzēti šīs direktīvas 10.a pantā.

64. Šajā ziņā ir jānoraida arī *Romonta* replikā izvirzītais arguments, saskaņā ar kuru šāda klauzula nebūtu diskriminējoša un neradītu konkurences kropļojumus, jo to visā Eiropā varētu izmantot jebkura persona, kas atbilstu Komisijas paredzētajiem nosacījumiem. Šajā sakarā pietiek vien norādīt, ka konkurences kropļojums rodas noteiktā tirgū, nevis uz starpnozaru pamata. Atšķirīga attieksme bezmaksas kvotu piešķiršanā līdzīgām iekārtām, kuras ražo vienu un to pašu produktu un kuras darbojas vienā tirgū, noteikti radītu konkurences kropļojumus attiecīgajā tirgū.

42 — Skat. šo secinājumu 28. punktu.

43 — Šajā ziņā skat. spriedumu Parlaments/Padome (C-417/93, EU:C:1995:127, 30.–33. punkts), kā arī 28. punktu manos secinājumos lietā Parlaments/Padome (C-355/10, EU:C:2012:207).

44 — Skat. šo secinājumu 38.–40. punktu.

45 — Šajā ziņā skat. 78. punktu spriedumā *DK Recycling und Roheisen*/Komisija (T-630/13, EU:T:2014:833).

65. Ņemot vērā šos apsvērumus, es uzskatu, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, nolemjot, ka klauzulas, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, ieviešana nav saderīga ar Direktīvas 2003/87 mērķiem [46]. Apstāklis, uz kuru norāda Vispārējā tiesa, ka šāda klauzula varētu būt paredzēta, lai sasniegtu citu Direktīvas 2003/87 apakšmērķi, proti, saglabāt ekonomisko attīstību un nodarbinātību, nekādi nemaina faktu, ka, būdama nesaderīga ar Direktīvas 2003/87 būtisku apakšmērķi, šāda klauzula nevarētu tikt iekļauta šīs direktīvas īstenošanas pasākumos. Šajā ziņā ir jāatzīmē, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētajos spriedumos pati ir norādījusi, ka likumdevējs ir radījis citus speciālos noteikumus, lai siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas ieviešana pēc iespējas mazāk kaitētu ekonomikas attīstībai un nodarbinātībai, turklāt šie noteikumi, kas atbilst iepriekš minētajai nozaru pieejai, nerada arī konkurences izkropļojumus [47].

– Par Komisijas novērtējuma brīvību

66. Treškārt, no iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem katrā ziņā izriet, ka novērtējuma brīvība, kāda Komisijai ir piešķirta saskaņā ar Direktīvas 2003/87 10.a panta 1. punktu, nevarētu būt tik plaša, lai ļautu Komisijai, iekļaujot Lēmumā 2011/278 klauzulu, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, pieņemt noteikumus, kas būtu pretrunā vienam no direktīvas apakšmērķiem un būtiskam pilnvarojuma noteikumu elementam.

67. Šādu Direktīvas 2003/87 10.a panta 1. punkta interpretāciju, pretēji tai, kādu Vispārējā tiesa ir izmantojusi pārsūdzētajos spriedumos, turklāt apstiprina šī noteikuma trešās un ceturtās daļas saturs, kur Komisijai, protams, ir piešķirta zināma novērtējuma brīvība, nosakot bezmaksas kvotu sadales noteikumus.

68. Taču, tā kā šīs direktīvas 10.a panta 1. punkta trešajā daļā ir noteikts, ka īstenošanas pasākumos "pēc iespējas" paredz *ex ante* līmeņatzīmes, tā ir jāsaprot kā tāda, ar kuru Komisijai ir piešķirta novērtējuma brīvība, nosakot citus kritērijus vienīgi gadījumos, kad šādas līmeņatzīmes noteikt nav iespējams (izmantojot nozaru pieeju). Šī tiesību norma nav interpretējama kā tāda, ar kuru Komisijai ir piešķirta vispārēja un universāla novērtējuma brīvība, nosakot bezmaksas kvotu sadales noteikumus. Tāpat no vārda "parasti" lietojuma minētās direktīvas 10.a panta 1. punkta ceturtajā daļā nevar tikt izsecināta šādas brīvības piešķiršana.

– Par klauzulas, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, nesaderību ar "piesārņotājs maksā" principu

69. Visbeidzot, pilnības labad es vēlētos norādīt uz to, kas man Vispārējās tiesas pamatojumā šķiet pretrunīgs. Pārsūdzētajos spriedumos Vispārējā tiesa, manuprāt, pareizi ir lēmusi, ka klauzulas, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, ieviešana nebūtu saderīga ar "piesārņotājs maksā" principu [48].

46 — Skat. spriedumus *DK Recycling und Roheisen*/Komisija (T-630/13, EU:T:2014:833, 77. punkts), *Arctic Paper Mochenwangen*/Komisija (T-634/13, EU:T:2014:828, 76. punkts), *Romonta*/Komisija (T-614/13, EU:T:2014:835, 80. punkts) un *Raffinerie Heide*/Komisija (T-631/13, EU:T:2014:830, 79. punkts).

47 — Spriedumi *DK Recycling und Roheisen*/Komisija (T-630/13, EU:T:2014:833, 81. un nākamie punkti), *Arctic Paper Mochenwangen*/Komisija (T-634/13, EU:T:2014:828, 80. un nākamie punkti), *Romonta*/Komisija (T-614/13, EU:T:2014:835, 83. un nākamie punkti) un *Raffinerie Heide*/Komisija (T-631/13, EU:T:2014:830, 82. un nākamie punkti).

48 — Spriedumi *DK Recycling und Roheisen*/Komisija (T-630/13, EU:T:2014:833, 78. punkts), *Arctic Paper Mochenwangen*/Komisija (T-634/13, EU:T:2014:828, 77. punkts), *Romonta*/Komisija (T-614/13, EU:T:2014:835, 81. punkts) un *Raffinerie Heide*/Komisija (T-631/13, EU:T:2014:830, 80. punkts).

70. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Direktīvas 2003/87 juridiskais pamats ir EKL 175. panta 1. punkts (pēc grozījumiem – LESD 192. pants). Saskaņā ar šo tiesību normu Padomei bija atļauts lemt par darbībām, kas jāveic Kopienai, lai īstenotu EKL 174. pantā (pēc grozījumiem – LESD 191. pants) paredzētos mērķus. Saskaņā ar pēdējā minētā panta 2. punkta otro teikumu Savienības vides politika it īpaši balstās uz "piesārņotājs maksā" principu.

71. Tā kā pilnvarojuma aktā, proti, Direktīvā 2003/87 kā dokumentā, kurš balstās uz EKL 175. panta 1. punktu, nevar būt iekļautas tiesību normas, kas nav saderīgas ar "piesārņotājs maksā" principu, šīs direktīvas īstenošanas pasākumos *a fortiori* nevar būt iekļautas šādas tiesību normas. No tā izriet, ka, konstatējot, ka klauzulas, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, ieviešana nebūtu saderīga ar "piesārņotājs maksā" principu, Vispārējai tiesai būtu bijis jālemj, ka Komisija nevarēja Lēmumā 2011/278 paredzēt šādu klauzulu.

v) Apgalvojuma par Direktīvas 2003/87 prettiesiskumu nepieņemamība

72. Savās replikās *DK Recycling* un *Arctic Paper* pakārtoti apgalvo, ka Direktīva 2003/87 ir prettiesiska. Tie norāda, ka šī direktīva esot nesaderīga ar Hartu un ar to tiekot pārkāpts samērīguma princips. Taču nākas konstatēt, ka šis pamats ir jauns pamats, kurš nav ticis izvirzīts Vispārējā tiesā, tādējādi ar to tiek grozīts strīda Vispārējā tiesā priekšmets. Šādos apstākļos tas ir acīmredzami nepieņemams [49].

vi) Secinājums

73. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai pieņemt Komisijas prasību par pamatojuma aizstāšanu.

74. Gadījumā, ja Tiesa rīkotos tā, kā es iesaku, un uzskatītu, ka Direktīvā 2003/87 Komisija nav pilnvarota savā Lēmumā 2011/278 iekļaut klauzulu, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, kā izriet no šo secinājumu 35. punkta, apelācijas sūdzības pamati, kuros Vispārējai tiesai tiek pārmests, ka tā nav kritizējusi šādas klauzulas neesamību Lēmumā 2011/278, būtu jānoraida kā neefektīvi. Tāpēc turpmākajā izklāstā par šādiem pamatiem es sniegšu vienīgi ļoti kodolīgus pakārtotus apsvērumus gadījumam, ja Tiesa neņemtu vērā manu ieteikumu.

C – Par DK Recycling (lieta C-540/14 P) un Arctic Paper (lieta C-551/14) apelācijas sūdzībām

75. *DK Recycling* un *Arctic Paper* ir iesnieguši divas teju identiskas apelācijas sūdzības, kurās ir izvirzīti divi pamati.

1) Par pirmo pamatu – pamattiesību pārkāpumu

76. Pirmajā daļā *DK Recycling* un *Arctic Paper* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav konstatējusi, ka, tā kā Lēmumā 2011/278 nav iekļauta klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, minētais lēmums negarantē pietiekamu pamattiesību ievērošanu, jo tajā nav ņemtas vērā situācijas, kurās iekārtu operatoriem nākas uzņemties pārmērīgu slogu. Saskaņā ar Tiesas judikatūru [50] Vispārējai tiesai esot bijis katrā atsevišķā gadījumā jāpārbauda, vai tiek ievērotas pamattiesības, pārliecinoties, vai katrā konkrētā gadījumā radītais slogs nav pārmērīgs. Vispārējā tiesa lielāku nozīmi esot piešķirusi emisiju kvotu tirdzniecības sistēmas vispārējiem mērķiem, nevis individuālajām pamattiesībām.

49 — Skat. Tiesas Reglamenta 170. panta 1. punkta otro teikumu. Šajā ziņā skat. spriedumu *Alliance One International*/Komisija (C-668/11 P, EU:C:2013:614, 68. punkts un tajā minētā judikatūra).

50 — Spriedumi *Schmidberger* (C-112/00, EU:C:2003:333, 81. punkts) un *Agrarproduktion Staebelow* (C-504/04, EU:C:2006:30, 37. punkts).

77. Otrajā daļā *DK Recycling* un *Arctic Paper* apgalvo, ka Vispārējā tiesa neesot pietiekami ņēmusi vērā Tiesas judikatūru, saskaņā ar kuru atbilstoši samērīguma principam būtu jāveic pārejas pasākumi, kas paredzēti, lai atvieglotu slogu un novērstu, ka saskaņošanas procesa laikā konkrētiem tirgus dalībniekiem rodas tāds slogs, kas apdraud to pastāvēšanu [51]. Tā kā Lēmumā 2011/278 nav iekļauta klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, tajā netiekot ņemta vērā to uzņēmumu situācija, kuriem kvotu tirdzniecības sistēma rada nesamērīgu ekonomisko slogu, un tajā neesot paredzēts neviens pasākums, kas nodrošinātu pietiekamu individuālo aizsardzību pret nepieņemamiem pamattiesību pārkāpumiem.

78. Trešajā daļā *DK Recycling* un *Arctic Paper* apgalvo, ka klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, esot dalībvalstīm kopīgas konstitucionālās tradīcijas izpausme saskaņā ar LES 6. panta 3. punktu un Hartas 52. panta 4. punktu. Proti, Vispārējā tiesa, neņemot vērā prasītāju argumentus par Vācijas tiesībās *Bundesverfassungericht* (Federālā Konstitucionālā tiesa, Vācija) atzīto nepieciešamību paredzēt šādu klauzulu, esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.

79. Šī pamata trijās daļās *DK Recycling* un *Arctic Paper* būtībā apgalvo, ka Vispārējā tiesa esot pārkāpusi viņu pamattiesības, jo tā nav kritizējusi klauzulas, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, neesamību Lēmumā 2011/278. Ņemot vērā šo secinājumu 35., 72. un 74. punktā izklāstītos apsvērumus, es uzskatu, ka šis pamats ir jānoraida kā kopumā neefektīvs. Turpmākajos apsvērumos es pakārtoti īsumā paskaidrošu iemeslus, kādēļ uzskatu, ka visas trīs daļas katrā ziņā ir nepamatotas.

80. Attiecībā uz pirmo daļu es norādu, ka pārsūdzētajos spriedumos Vispārējā tiesa ir lēmusi, ka tas, ka Lēmumā 2011/278 nav iekļauta klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, esot iejaukšanās pamattiesībās, kas tomēr esot attaisnojama saskaņā ar Hartas 52. panta 1. punktu. Savā analīzē Vispārējā tiesa ir veikusi interešu izsvēršanu, pilnībā ņemot vērā gan regulējuma mērķus, gan iekārtu operatoru pamattiesības. Tā pat ir īpaši atsaukusies uz apelācijas sūdzību iesniedzēju īpašo situāciju [52]. Turklāt *DK Recycling* pieminētā judikatūra, manuprāt, nepamato argumentu, saskaņā ar kuru Vispārējā tiesa savā analīzē neesot ņēmusi vērā pamattiesību aizsardzības saturu un līmeni, kas garantēts Hartas 16. un 17. pantā [53].

81. Attiecībā uz otro daļu es šaubos par *DK Recycling* un *Arctic Paper* minētās judikatūras atbilstību šajā gadījumā. Spriedums *T. Port* (C-68/95, EU:C:1996:452) faktiski attiecās uz gadījumu, kurā Kopienas regulā skaidri bija iekļauts noteikums par gadījumu, kurā ir radies pārmērīgs slogs [54]. Ir skaidrs, ka šajā lietā tā nav, tāpēc ar minēto judikatūru nevar tikt apšaubīta Vispārējās tiesas analīze.

82. Attiecībā uz trešo daļu man šķiet pietiekami konstatēt, ka neviens elements lietas materiālos neļauj konstatēt, ka noteikums par pārmērīgu slogu, kādu ir pieņēmis Vācijas likumdevējs, būtu uzskatāms par dalībvalstīm kopīgu konstitucionālās tradīcijas izpausmi. *DK Recycling* un *Arctic Paper* nav snieguši nevienu pierādījumu, kas liecinātu, ka dalībvalstu tiesību sistēmās pastāv "dominējoša tendence", kas apstiprinātu *Bundesverfassungsgericht* (Federālā Konstitucionālā tiesa, Vācija) iespējami izmantoto interpretāciju [55].

51 — Spriedums *T. Port* (C-68/95, EU:C:1996:452, 37., 38. un 43. punkts).

52 — Saistībā ar *DK Recycling* skat. sprieduma *DK Recycling und Roheisen*/Komisija (T-630/13, EU:T:2014:833) 88. punktu un saistībā ar *Arctic Paper* skat. sprieduma *Arctic Paper und Mochenwangen*/Komisija (T-634/13, EU:T:2014:828) 87. punktu.

53 — Saistībā it īpaši ar uzņēmuma pamattiesībām uz uzņēmējdarbību ierobežojumiem (Hartas 16. pants) skat. spriedumu *Sky Österreich* (C-283/11, EU:C:2013:28, 46. punkts un nākamie punkti), kā arī spriedumu *Deutsches Weintor* (C-544/10, EU:C:2012:526, 56.–59. punkts); attiecībā uz īpašumtiesību ierobežojumu (Hartas 17. pants), it īpaši ar mērķi veicināt vides aizsardzību, skat. spriedumu *ERG* u.c. (C-379/08 un C-380/08, EU:C:2010:127, 80. un nākamie punkti).

54 — It īpaši 30. pants Padomes 1993. gada 13. februāra Regulā (EK) Nr. 404/93 par banānu tirgus kopīgo organizāciju (OV L 47, 1. lpp.).

55 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Akzo Nobel Chemicals* un *Akcros Chemicals*/Komisija (C-550/07 P, EU:C:2010:512, 74. punkts), ģenerāladvokātes J. Kokotes secinājumus lietā *Akzo Nobel Chemicals* un *Akcros Chemicals*/Komisija (C-550/07 P, EU:C:2010:229, 93.–96. punkts) un ģenerāladvokāta Ī. Bota [*Y. Bot*] secinājumus lietā *Melloni* (C-399/11, EU:C:2012:600, 29. zemsvītras piezīme).

2) Par otro pamatu – kļūdainu Lēmuma 2011/278 samērīguma analīzi

83. Pirmajā daļā *DK Recycling* un *Arctic Paper* apstrīd Vispārējās tiesas secinājumu par Lēmuma 2011/278 atbilstīgo raksturu, neraugoties uz to, ka tajā nav iekļauta klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu [56]. Tie pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav pārbaudījusi, vai šī tiesību norma ir bijusi tāda, kas varētu garantēt pietiekamu individuālo aizsardzību pret nesamērīgiem pamattiesību ierobežojumiem. Turklāt Vispārējā tiesa neesot ņēmusi vērā ekonomiskās attīstības un nodarbinātības aizsardzības individuālo dimensiju, kas izriet no Direktīvas 2003/87 preambulas 5. apsvēruma.

84. Otrajā daļā *DK Recycling* un *Arctic Paper* apstrīd Vispārējās tiesas secinājumu, saskaņā ar kuru Lēmumā 2011/278 paredzētā sadales sistēma neesot nesamērīga šaurā nozīmē, neraugoties uz to, ka tajā nav iekļauta klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu. Pirmkārt, Vispārējā tiesa neesot aplūkojusi ārkārtējos ierobežojumus, kas varētu rasties konkrētos gadījumos, un tādēļ neesot apsvērusi nepieciešamību, izsverot attiecīgās intereses, nodrošināt pietiekamu individuālo tiesību aizsardzību. Tādēļ tā kļūdaini esot novērtējusi šo interešu līdzsvaru. Otrkārt, *DK Recycling* un *Arctic Paper* apstrīd: i) faktu, ka sadales sistēma mazāk stimulējot samazināt emisijas, izmantojot ekonomiskos vai tehniskos pasākumus, ii) faktu, ka klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, neesot saderīga ar "piesārņotājs maksā" principu, un iii) faktu, ka Direktīvas 2003/87 10.a panta 6. punktā būtu saskatāma tiesību norma, kuras mērķis būtu mazināt grūtības, kuras rada kvotu tirdzniecības sistēma [57].

85. Būtībā šī pamata nolūks ir apstrīdēt Vispārējās tiesas secinājumu, saskaņā ar kuru iejaukšanās pamattiesībās, kas izriet no tā, ka Lēmumā 2011/278 nav iekļauta klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, neesot nesamērīga, ņemot vērā mērķus, kādi ir kvotu tirdzniecības sistēmai. Tā kā šis pamats attiecas uz to, ka Lēmumā 2011/278 nav iekļauta klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, no šo secinājumu 35., 72. un 74. punkta izriet, ka tas ir jānoraida kā neefektīvs. Pakārtoti es uzskatu, ka šis pamats nav pamatots [58].

86. Attiecībā uz pirmo daļu Vispārējās tiesas vērtējums par Lēmuma 2011/278 spēju veicināt siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas mērķus, manuprāt, nav kļūdains. Vispārējā tiesa atbilstoši judikatūrai ir identificējusi gan sistēmas mērķus un apakšmērķus, gan noteikumu par bezmaksas kvotu sadali, kas iekļauti Lēmumā 2011/278, spēju sasniegt šos mērķus arī tad, ja nav iekļauta klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu [59]. Pretēji tam, kas tiek apgalvots apelācijas sūdzībās, es uzskatu, ka Direktīvas 2003/87 preambulas 5. apsvērumā minētais apakšmērķis ir aizsargāt ekonomisko attīstību un nodarbinātību kopumā un tajā nav paredzēta katras atsevišķas iekārtas, uz kuru attiecas īpašs gadījums, it īpaši finanšu grūtības, individuāla aizsardzība.

87. Attiecībā uz otro daļu apstāklis, ka noteikumos par bezmaksas kvotu sadali, kas balstās uz objektīviem parametriem, kuri noteikti, balstoties uz nozaru pieeju un vispārēju piemērošanu, un kuros nav ņemti vērā īpaši apstākļi, kas raksturīgi īpašām individuālām situācijām [60], nav iekļauta klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, nekādi nenozīmē, ka ar šiem noteikumiem radītais slogs varētu būt nesamērīgs attiecībā pret izvirzītajiem mērķiem. No pastāvīgās

56 — 70. punkts spriedumā *DK Recycling und Roheisen*/Komisija (T-630/13, EU:T:2014:833) un 69. punkts spriedumā *Arctic Paper Mochenwangen* /Komisija (T-634/13, EU:T:2014:828).

57 — Skat. attiecīgi 89., 78. un 82. punktu spriedumā *DK Recycling und Roheisen*/Komisija (T-630/13, EU:T:2014:833) un 88., 77. un 81. punktu spriedumā *Arctic Paper Mochenwangen*/Komisija (T-634/13, EU:T:2014:828).

58 — Saistībā ar apstrīdētās iejaukšanās pamattiesībās samērīguma pārbaudi skat. spriedumu *Digital Rights Ireland* u.c. (C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238, 46. un nākamie punkti), kā arī ģenerāladvokātes J. Kokotes secinājumus lietā *Philip Morris Brands* u.c. (C-547/14, EU:C:2015:853, 146. un nākamie punkti un tajos minētā judikatūra).

59 — Skat. attiecīgi 63.–65. punktu un 66.–68. punktu spriedumā *DK Recycling und Roheisen*/Komisija (T-630/13, EU:T:2014:833) un 62.–64. punktu un 65.–67. punktu spriedumā *Arctic Paper Mochenwangen*/Komisija (T-634/13, EU:T:2014:828).

60 — Skat. šo secinājumu 54. punktu.

judikatūras izriet, ka vides aizsardzība ir viens no vispārējo interešu mērķiem, ar ko var tikt pamatoti pamattiesību ierobežojumi [61], un ka šī mērķa īstenošana ir atkarīga no stingrības, ar kādu tiek piemēroti noteikumi, kuros paredzēts šis mērķis [62]. Tādējādi, kā Vispārējā tiesa ir pareizi norādījusi, klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, ņemot vērā individuālus apstākļus, varētu mazināt šo stingrību [63]. Turklāt fakts, ka šādi vispārēji noteikumi dažus uzņēmumus varētu ietekmēt smagāk nekā citus, nav tāds, kura dēļ tie būtu uzskatāmi par nesamērīgiem. Proti, šādiem vispārējiem noteikumiem ir raksturīgi, ka tie noteiktas iekārtas skar vairāk nekā citas [64]. Visbeidzot, manuprāt, ne Vispārējās tiesas analīzē par "piesārņotājs maksā" principu [65], ne Vispārējās tiesas atsaucē uz īpašajiem noteikumiem, proti, Direktīvas 2003/87 10.a panta 12. punktu, kļūdas nav pieļautas.

88. Nobeigumā, tā kā abi pamati, kurus savās apelācijas sūdzībās ir izvirzījuši *DK Recycling* un *Arctic Paper*, manuprāt, nav derīgi, es iesaku Tiesai apelācijas sūdzības noraidīt kā nepamatotas.

D – *Par Raffinerie Heide (lieta C-564/14 P) apelācijas sūdzību*

1) Par pirmo pamatu saistībā ar to, ka Vispārējā tiesa esot pārkāpusi tiesības tikt uzklausītam un pienākumu norādīt pamatojumu

89. *Raffinerie Heide* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā neesot paudusi savu nostāju par tā pamatu saistībā ar to, ka Komisija esot kļūdaini atteikusies izmantot savu rīcības brīvību, ņemot vērā pamattiesības, izvērtēt "pārmērīga sloga gadījumus", uz kuriem bija norādījušas Vācijas iestādes un kuru starpā bija arī šī uzņēmuma gadījums.

90. Pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa ir konstatējusi, pirmkārt, ka Lēmumā 2011/278 Komisijai nav atļauts noteikt bezmaksas emisijas kvotu sadali, pamatojoties uz klauzulu, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu. Otrkārt, tā ir konstatējusi, ka, pat ja dalībvalsts bija piešķīrusi iekārtai bezmaksas kvotas, kuras nebija aprēķinātas saskaņā ar Direktīvas 2003/87 10.a panta 1. punktu un attiecīgi ar Lēmumu 2011/278, Komisijai saskaņā ar Direktīvas 2003/87 11. panta 3. punktu bija jāatsaka šīs iekārtas iekļaušana sarakstā un tai nav nekādas novērtējuma brīvības šajā jomā [66].

91. No šiem konstatējumiem izriet, ka Komisijai bez novērtējuma brīvības bija pienākums atteikt attiecīgo iekārtu iekļaušanu sarakstā un tā nevarēja individuāli vērtēt gadījumus, kurus tai bija iesniegušas Vācijas iestādes ārpus Lēmumā 2011/278 paredzētajiem noteikumiem. Tā kā nav ticis norādīts, ka iepriekš minētās Direktīvas 2003/87 tiesību normas būtu prettiesiskas, šie Vispārējās tiesas konstatējumi, manuprāt, ir pietiekami, lai atbildētu uz argumentu, kuru Vispārējā tiesā izvirzīja *Raffinerie Heide*. Šādos apstākļos *Raffinerie Heide* nevar apgalvot, ka ir pārkāptas tā tiesības tikt uzklausītam un pienākums norādīt pamatojumu. Tādēļ šis pamats ir jānoraida.

61 — Spriedums *ERG* u.c. (C-379/08 un C-380/08, EU:C:2010:127, 81. punkts un tajā minētā judikatūra).

62 — Šajā ziņā saistībā ar siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu skat. spriedumu *Billerud Karlsborg* un *Billerud Skärblacka* (C-203/12, EU:C:2013:664, 26. punkts).

63 — Skat. spriedumu *DK Recycling und Roheisen*/Komisija (T-630/13, EU:T:2014:833, 89. punkts) un spriedumu *Arctic Paper Mochenwangen* /Komisija (T-634/13, EU:T:2014:828, 88. punkts).

64 — Skat. spriedumu Polija/Komisija (T-370/11, EU:T:2013:113, 85. un 105. punkts). Iespējama šo noteikumu nesamērīguma dēļ varētu tikt veikts neatbilstīgs *ex ante* līmeņatzīmju aprēķins, taču šāds arguments attiecīgajās apelācijas sūdzībās nav minēts.

65 — Par to nekādi šaubas nerada 52. punkts spriedumā *Standley* u.c. (C-293/97, EU:C:1999:215), uz kuru ir atsauce apelācijas sūdzībās.

66 — Skat. spriedumu *Raffinerie Heide*/Komisija (T-631/13, EU:T:2014:830, 41.–44. punkts).

2) Par otro pamatu saistībā ar Direktīvas 2003/87 10.a panta un 11. panta 3. punkta, kā arī Lēmuma 2011/278 pārkāpumu

92. Pirmajā daļā *Raffinerie Heide* apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, lemjot, ka saskaņā ar Lēmumu 2011/278 nav bijusi atļauta nekāda papildu bezmaksas kvotu sadale individuālos gadījumos, kad radies pārmērīgs slogs, un ar to Komisijai nav tikusi piešķirta nekāda novērtējuma brīvība šim nolūkam. Otrajā daļā *Raffinerie Heide* apgalvo, ka, pieņemot apstrīdēto lēmumu, Komisija būtu varējusi iekārtām, kurām radies pārmērīgs slogs, iedalīt papildu kvotas saskaņā ar Direktīvas 2003/87 11. panta 3. punktu.

93. No šo secinājumu 43.–71. punktā izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka Komisija nav bijusi pilnvarota Lēmumā 2011/278 paredzēt bezmaksas kvotu sadali, pamatojoties uz klauzulu, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu. Tādējādi pirmā daļa ir jānoraida. Tāpat no minētajiem apsvērumiem izriet, ka bezmaksas kvotu sadale, pamatojoties uz šādu klauzulu, nebūtu saderīga ar apakšmērķi, kurš ir būtisks Direktīvas 2003/87 elements. No tā izriet, ka neviens cits šīs direktīvas noteikums nevarētu pamatot šādu sadali. Tādēļ arī otrā daļa ir jānoraida.

3) Par trešo pamatu saistībā ar to, ka nav ņemts vērā pienākums Savienības iestādēm interpretāciju veikt, ievērojot pamattiesības

94. Savā trešajā pamatā *Raffinerie Heide* apgalvo, ka Vispārējā tiesa nav ņēmusi vērā Komisijas pienākumu interpretāciju veikt, ievērojot pamattiesības, un ka tādējādi tā ir pārkāpusi Hartas 51. panta 1. punktu. Lai gan Lēmums 2011/278 ir ticis uzskatīts par tādu, kurā Komisijai nav paredzēta nekāda novērtējuma brīvība ņemt vērā gadījumus, kuros radies pārmērīgs slogs, Komisijai tomēr Direktīva 2003/87 ir bijusi jāinterpretē, ievērojot pamattiesības, un tādējādi tai ir bijuši jāņem vērā pārmērīga sloga gadījumi, kas tai bijuši iesniegti, tostarp *Raffinerie Heide* gadījums. Nevar tikt pieņemts izņēmums saistībā ar iestāžu pienākumu interpretāciju veikt, ievērojot pamattiesības, tādēļ, ka Komisijai šāda pilnvarojuma nav.

95. Jānorāda, ka šis pamats nav ticis celts Vispārējā tiesā un nav arī cēlies no paša pārsūdzētā sprieduma [67]. Šādos apstākļos, tā kā ar to tiek grozīts strīda priekšmets, tas ir uzskatāms par nepieņemamu [68].

4) Par ceturto pamatu – pierādījumu sagrozīšanu

96. *Raffinerie Heide* uzskata, ka Vispārējā tiesa ir sagrozījusi pierādījumus, kurus tas ir sniedzis, lai apliecinātu, ka tā situācija ir bijusi uzskatāma par *force majeure*. Starp šiem pierādījumiem tas min investīciju īstenošanu 2011. gadā, pamatojoties uz administratīvo prasību, investīciju izmantojumu vides aizsardzības pasākumiem, nepieciešamību noslēgt līgumu par aizņēmumu, lai nodrošinātu šo investīciju finansējumu, un lūgumu Vācijas iestādēm atzīt, ka viņu gadījumā ir radies pārmērīgs slogs, un pozitīvu šo iestāžu atbildi.

97. Es uzskatu, ka šis pamats ir acīmredzami nepamatots. Pierādījumu sagrozīšana pastāv gadījumā, ja, neizmantojot jaunus pierādījumus, esošo pierādījumu pārbaude acīmredzami izrādās kļūdaina [69]. Pārsūdzētā sprieduma lietā *Raffinerie Heide* (T-631/13, EU:T:2014:830) 45. punktā Vispārējā tiesa nekļūdīgi ir izklāstījusi iemeslus, kādēļ tā uzskata, ka *Raffinerie Heide* gadījums neesot uzskatāms par *force majeure*.

67 — Spriedumi Komisija u.c./*Siemens Österreich* u.c. (no C-231/11 P līdz C-233/11 P, EU:C:2014:256, 102. punkts), kā arī *Areva* u.c./Komisija (C-247/11 P un C-253/11 P, EU:C:2014:257, 118. un 170. punkts).

68 — Skat. šo secinājumu 72. punktu un 49. zemsvītras piezīmi.

69 — Cita starpā skat. spriedumu *The Sunrider Corporation*/ITSB (C-142/14 P, EU:C:2015:371, 49. punkts un tajā minētā judikatūra).

5) Par piekto pamatu saistībā ar pamattiesību pārkāpumu un samērīguma pārbaudi sakarā ar to, ka Lēmumā 2011/278 nav iekļauta klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu

98. Pirmajā daļā *Raffinerie Heide* apstrīd Vispārējās tiesas analīzi par Lēmuma 2011/278 atbilstīgo raksturu. Tā kā šajā lēmumā nav iekļauta klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, šajā lēmumā: i) neesot ietverta neviena tiesību norma, kas atbilstu apakšmērķim saglabāt ekonomisko attīstību un nodarbinātību, un tas pat apdraudot šāda mērķa sasniegšanu, ii) tas esot pretrunā pakāpeniskas pielāgošanas mērķim, jo būtu jāslēdz iekārtas, kurām nebūtu finanšu resursu, lai uzlabotu to veiktspēju, iii) tas tādējādi veicinātu ražošanas pārcelšanos uz trešajām valstīm ārpus kvotu tirdzniecības sistēmas, iv) tādēļ iekārtām, kuras darbojas, taču ir sliktā finanšu situācijā, nāktos atstāt tirgu.

99. Otrajā daļā *Raffinerie Heide* apstrīd Vispārējās tiesas analīzi par Lēmuma 2011/278 nepieciešamību. No vienas puses, Vispārējā tiesa esot apvērsusi pierādīšanas pienākumu, pieprasot, lai pamattiesību subjekts pierādītu konstatētā tā tiesību apdraudējuma nepieciešamo raksturu, taču Savienības iestādei esot jāpierāda, ka tās pasākums ir bijis saderīgs ar samērīguma principu. No otras puses, ja Komisija būtu ņēmusi vērā konkrētus un ierobežotus gadījumus, kad radies pārmērīgs slogs, tas būtu bijis mazāk ierobežojošs pasākums nekā vispārējs atteikums tos analizēt.

100. Trešajā daļā *Raffinerie Heide* apstrīd Vispārējās tiesas analīzi par Lēmuma 2011/278 samērīgumu šaurā izpratnē. Pirmkārt, no Lēmuma 2011/278 neesot skaidri izsecināms, ka ir veikta Vispārējās tiesas pieprasītā interešu izsvēršana. Otrkārt, Vispārējā tiesa samērīguma vērtēšanai esot piemērojusi kļūdainu kritēriju. Pasākumi, kurus Vispārējā tiesa ir minējusi pārsūdzētā sprieduma (T-631/13, EU:T:2014:830) 82.–86. punktā, esot vispārēji noteikumi, kas attiecas vienīgi uz Direktīvas 2003/87 radītajiem pamattiesību pārkāpumiem, taču tie neesot tādi, kas varētu attaisnot šajā lietā aplūkoto pamattiesību ierobežošanu. Treškārt, pārsūdzētā sprieduma 88. punktā norādot, ka Lēmums 2011/278 varētu būt nesamērīgs vienīgi gadījumā, ja tas "parasti" apdraudētu iekārtu operatoru pastāvēšanu, Vispārējā tiesa esot piemērojusi kļūdainu kritēriju un neesot ņēmusi vērā faktu, ka klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, ir paredzēta, lai ņemtu vērā netipiskas sekas, kas varētu rasties konkrētos gadījumos, ko varētu izraisīt valsts varas īstenoti pasākumi. Turklāt, kā norāda *Raffinerie Heide*, tās individuālā gadījuma rudimentārā analīze, kas veikta minētā sprieduma 89. punktā, neļaujot apliecināt, ka Lēmuma 2011/278 piemērošana tā gadījumā ir bijusi samērīga. Vispārējā tiesa neesot atbildējusi uz jautājumu par to, vai noteikumi, kas ietverti Lēmumā 2011/278, ir atbilstīgi visos gadījumos. Spriedumā *T. Port* (C-68/95, EU:C:1996:452) esot apstiprināts, ka gadījumu, kuros ir radies pārmērīgs slogs, vērtēšana katrā atsevišķā gadījumā varētu izrādīties absolūti nepieciešama, lai garantētu tirgu kopīgās organizācijas samērīgumu.

101. Būtībā šis pamats ir paredzēts, lai apstrīdētu Vispārējās tiesas secinājumu, saskaņā ar kuru iejaukšanās pamattiesībās, kas izriet no tā, ka Lēmumā 2011/278 nav iekļauta klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, neesot nesamērīga, ņemot vērā kvotu tirdzniecības sistēmas mērķus. Tā kā šis pamats attiecas uz to, ka Lēmumā 2011/278 nav iekļauta šāda klauzula, no šo secinājumu 35., 72. un 74. punkta izriet, ka tas ir jānoraida kā neefektīvs. Pakārtoti es uzskatu, ka šis pamats nav pamatots.

102. Attiecībā uz pirmo daļu ir jānorāda, tāpat kā to ir norādījusi Komisija, ka pašā Direktīvā 2003/87 ir ietvertas tiesību normas, kas atbilst apakšmērķim saglabāt ekonomisko attīstību un nodarbinātību, kā arī censties novērst iekārtu pārvietošanu [70]. Turklāt bezmaksas kvotu sadales īstenošana pati par sevi ir paredzēta kā mērķis pakāpeniski pielāgot iekārtas tirdzniecības sistēmai, taču šāda mērķa īstenošanai ir jāatbilst arī Direktīvas 2003/87 mērķiem un apakšmērķiem. Kā jau vairākkārt esmu norādījis, šāda klauzula, kādu ir minējis *Raffinerie Heide*, nebūtu saderīga ar apakšmērķi saglabāt konkurenci. Visbeidzot, tā kā, nosakot principus *ex ante* līmeņatzīmes izstrādei saskaņā ar

70 — Skat. 82. un nākamos punktus spriedumā *Raffinerie Heide*/Komisija (T-631/13, EU:T:2014:830).

Direktīvas 2003/87 10.a panta 2. punktu, atsevišķās nozarēs un apakšnozarēs par sākuma punktu ir jāņem nozares vai apakšnozares 10 % efektīvāko iekārtu darbības vidējais rādītājs, nākas konstatēt, ka pretēji tam, ko apgalvo *Raffinerie Heide*, bezmaksas kvotu sadales sistēma ir paredzēta, lai veicinātu iekārtas ar lielāko veiktspēju.

103. Attiecībā uz otrās daļas pirmo iedaļu ir jānorāda, ka pārsūdzētā sprieduma (T-631/13, EU:T:2014:830) 72. un 73. punktā, kurus ir norādījis *Raffinerie Heide*, Vispārējā tiesa ir nevis apvērsusi pierādīšanas pienākumu, bet vien atbildējusi uz argumentu par Lēmuma 2011/278 nepieciešamību, tādēļ *Raffinerie Heide*, kas to cēlis, bija jāpierāda tā pamatojums. Otrajā iedaļā ir precīzi atkārtoti argumenti, kuri jau ir tikuši izvirzīti Vispārējā tiesā un kuri nekļūdīgi ir tikuši noraidīti [71].

104. Attiecībā uz trešo daļu ir jānorāda, pirmkārt, ka tas, ka Lēmuma 2011/278 apsvērumos nav skaidri minēta attiecīgo interešu izsvēršana, nenozīmē, ka Komisija minētajā lēmumā nav veikusi šādu izsvēršanu. Otrkārt, *Raffinerie Heide* neapstrīd Vispārējās tiesas konstatējumu, kas iekļauts minētā sprieduma 89. punktā, ka šis slogs ir radies paša uzņēmuma ekonomiskās un finanšu rīcības dēļ. Saistībā ar trešo iedaļu es atsaucos uz apsvērumiem, kas minēti šo secinājumu 81. un 87. punktā.

105. Nobeigumā, ņemot vērā visu iepriekš minēto, es ierosinu noraidīt *Raffinerie Heide* apelācijas sūdzību.

E – *Par Romonta (lieta C-565/14 P) apelācijas sūdzību*

1) Par pirmo pamatu saistībā ar kļūdu tiesību piemērošanā, interpretējot Lēmumu 2011/278, un saistībā ar samērīguma principa kļūdainu piemērošanu

106. Pirmajā daļā *Romonta* apgalvo, ka Vispārējā tiesa, Lēmumu 2011/278 interpretējot kā izsmeļošu un tādējādi secinot, ka papildu kvotu, kas pieprasītas, pamatojoties uz klauzulu, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, sadale esot izslēgta, jo šajā lēmumā nav skaidras norādes par to, ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. *Romonta* uzskata, ka pat tad, ja šādas klauzulas nav, papildu kvotu sadalei būtu bijis jānotiek, jo šajā gadījumā runa ir bijusi par pārmērīgu slogu, kas radies *force majeure* dēļ. Proti, maksātnespējas risks nav bijis paredzams, jo tas ir kļuvis ticams tikai 2011. gadā, kad Komisija nolēma nenoteikt produkta līmeņatzīmi lignītvaskam. Šis risks esot bijis arī neizbēgams, jo tehnisku iemeslu dēļ *Romonta* nevarēja pāriet uz cita veida kurināmo savas ražošanas nodrošināšanai.

107. Šajā ziņā attiecībā uz Lēmuma 2011/278 izsmeļošo raksturu no Direktīvas 2003/87 10.a panta 1. punkta, kurā ir atsauce uz "Kopienas mērogā pilnībā saskaņotiem īstenošanas noteikumiem", satura skaidri izriet, ka pārejas noteikumi par bezmaksas kvotu sadali, kas noteikti Lēmumā 2011/278, rada pamatu pilnīgai saskaņošanai, kas neparedz iespēju ieviest nekādus valsts noteikumus. Tātad tie ir izsmeļoši.

108. Turklāt, kā norāda Vispārējā tiesa, saskaņā ar judikatūru *force majeure* gadījuma priekšnoteikums ir neparedzams un neizbēgams ārējs cēlonis, kura dēļ attiecīgajām personām objektīvi nav iespējas pildīt savas saistības [72].

71 — Skat. 72. un 73. punktu spriedumā *Raffinerie Heide*/Komisija (T-631/13, EU:T:2014:830).

72 — Skat. attiecīgi spriedumu *Billerud Karlsborg* un *Billerud Skärblacka* (C-203/12, EU:C:2013:664, 31. punkts) un spriedumu *Romonta*/Komisija (T-614/13, EU:T:2014:835, 48. punkts).

109. Taču no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka *force majeure* jēdziens ir jāsaprot kā neparasti un neparedzami apstākļi, ko persona, kas uz tiem atsaucas, nevar kontrolēt un kuru sekas, neraugoties uz pienācīgu rūpību, nav novēršamas [73]. Es piekrītu Vispārējās tiesas konstatējumam, kuru *Romonta* turklāt nav apstrīdējusi, par to, ka vienkāršs risks, ka varētu iestāties maksātnespēja un uzņēmums vairs nevarētu pildīt savas saistības, jo tam nebūtu pietiekamu līdzekļu, nav pietiekams, lai varētu konstatēt *force majeure* gadījumu. Ar to ir pietiekami, lai pirmo daļu noraidītu.

110. Otrajā daļā *Romonta* pakārtoti ir uzskatījis, ka Vispārējā tiesa, pārbaudot Lēmuma 2011/278 atbilstīgo raksturu, ir neprecīzi piemērojusi samērīguma principu. Šai daļai ir trīs iedaļas. Vispirms *Romonta*, pretēji Vispārējai tiesai, uzskata, ka klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, neesot pretrunā "piesārņotājs maksā" principam divu iemeslu dēļ, jo pēdējais minētais neesot pārāks par samērīguma principu un bezmaksas kvotu sadales sistēma darbojoties nevis saskaņā ar cēloņsakarību, kas raksturīga "piesārņotājs maksā" principam, bet gan atkarībā no produkta un rūpniecības politikas izvēles. Tad *Romonta* uzskata, ka īpašie pasākumi rūpniecības veicināšanai neesot pietiekami, lai atlīdzinātu izmaksas un pamatotu Lēmuma 2011/278 atbilstīgo raksturu. Visbeidzot tas norāda, ka Vispārējā tiesa, lēmuma atbilstīgā rakstura analīzē neņemot vērā uzņēmumu, kuriem radies pārmērīgs slogs, īpašos gadījumus, nav ievērojusi samērīguma principa, kas noteikts Hartas 52. panta 1. punktā, "individuālo apjomu".

111. Šīs otrās daļas mērķis būtībā ir apstrīdēt Vispārējās tiesas secinājumu, saskaņā ar kuru iejaukšanās pamattiesībās, kas izriet no tā, ka Lēmumā 2011/278 nav iekļauta klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, neesot nesamērīga. Ņemot vērā šo secinājumu 35., 72. un 74. punktā izklāstītos apsvērumus, šis pamats ir jānoraida kā neefektīvs. Pakārtoti es uzskatu, ka šis pamats katrā ziņā nav pamatots.

112. Attiecībā uz pirmo iedaļu esmu jau norādījis, ka uzskatu, ka Vispārējās tiesas analīze saistībā ar "piesārņotājs maksā" principu ir pareiza. Šī analīze nevar tikt apšaubīta, atsaucoties uz spriedumu *Standley* u.c. [74], ar kuru ir pamatots *Romonta* pirmais arguments. Turklāt attiecībā uz otro argumentu, tā kā "piesārņotājs maksā" princips ir minēts LESD 191. panta 2. punktā kā viens no principiem, kas nosaka Savienības politiku vides jomā, ir skaidrs, ka visam sekundāro tiesību regulējumam ir jābūt tam atbilstošam. Attiecībā uz otro un trešo iedaļu es atsaucos uz šo secinājumu 87. punktu.

113. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, pirmais pamats ir jānoraida.

2) Par otro pamatu – pamattiesību pārkāpumu

114. *Romonta* apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pārkāpusi tā brīvību izvēlēties profesionālo darbību un tiesības uz īpašumu, kas paredzētas Hartas 15. un 16. pantā. Uzņēmums apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir kļūdaini uzskatījusi, ka klauzulas, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, neesamība Lēmumā 2011/278 neietekmējot pamattiesību būtisko saturu, jo šādas klauzulas neesamība esot uzskatāma par apdraudējumu, kurš ir tikpat intensīvs kā tiešs aizliegums īstenot profesionālo darbību vai īpašuma atņemšana, jo *Romonta* vairs neesot varējis turpināt savu darbību.

115. Ar šo pamatu *Romonta* apgalvo, ka Vispārējā tiesa esot pārkāpusi tā pamattiesības, jo tā nav kritizējusi klauzulas, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, neesamību Lēmumā 2011/278. Ņemot vērā šo secinājumu 35., 72. un 74. punktā izklāstītos apsvērumus, es uzskatu, ka šis pamats ir neefektīvs. Pakārtoti es uzskatu, ka šis pamats nav pamatots. Proti, attiecīgā pārsūdzētā sprieduma 61. punktā Vispārējā tiesa ir pareizi konstatējusi, ka klauzulas, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, neesamība Lēmumā 2011/278 neietekmē ne brīvību

73 — Spriedums *Eurofit* (C-99/12, EU:C:2013:487, 31. punkts). Tādējādi Tiesa ir atzinusi, ka vienkāršs iekšējas darbības traucējums nebūtu uzskatāms par šādu apstākli. Skat. spriedumu *Billerud Karlsborg* un *Billerud Skärblacka* (C-203/12, EU:C:2013:664, 31. punkts).

74 — C-293/97, EU:C:1999:215, 52. punkts.

izvēlēties profesionālo darbību un darījumdarbības brīvības, ne tiesību uz īpašumu būtisko saturu, ciktāl saskaņā ar to iekārtu, uz kurām attiecas siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēma, operatoriem netiek aizliegts īstenot profesionālo darbību vai uzņēmējdarbību kā tādu, kā arī pēdējiem minētajiem netiek atņemts īpašums. Tādēļ šis pamats ir jānoraida.

3) Par trešo pamatu par subsidiaritātes principa pārkāpumu

116. *Romonta* apgalvo, ka Vispārējā tiesa, nenorādot uz subsidiaritātes principa pārkāpumu, ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Tas norāda, ka Lēmums 2011/278 attiecas uz vides jomu, kurā ir dalītās kompetences. Proti, dalītās kompetences, kuras nepilda Savienība, ir jāpilda dalībvalstīm. Pretēji tam, ko ir spriedusi Vispārējā tiesa, Lēmumā 2011/278 neesot bijuši paredzēti pilnībā izsmeļoši sadales noteikumi. Klauzulas, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, neesamība esot uzskatāma par regulējuma trūkumu, kas ir ļāvis Vācijas Federatīvajai Republikai pieņemt tiesību aktus šajā jomā, lai sasniegtu regulējuma mērķus saistībā ar *Romonta*.

117. Saskaņā ar subsidiaritātes principu, kāds tas ir paredzēts LES 5. panta 1. punkta otrajā teikumā, lasot to kopā ar LES 5. panta 3. punktu, "jomās, kuras nav ekskluzīvā Savienības kompetencē, Savienība rīkojas tikai atbilstīgā apmērā un vienīgi tad, ja paredzētās darbības mērķus nevar pietiekami labi sasniegt dalībvalstis centrālā vai reģionālā un vietējā līmenī, bet ierosinātās darbības mēroga vai seku dēļ tie ir labāk sasniedzami Savienības līmenī" (LES 5. panta 3. punkts).

118. Šajā sakarā ir jānorāda, ka, pirmkārt, *Romonta* argumentācijas premisa ir kļūdaina. Proti, kā tas ir norādīts šo secinājumu 107. punktā, Vispārējā tiesa nav pieļāvusi kļūdu, secinot, ka Lēmums 2011/278 ir izsmeļošs. Otrkārt, savā apelācijas sūdzībā *Romonta* pat nav mēģinājis noliegt Vispārējās tiesas attiecīgā pārsūdzētā sprieduma 106. punktā izdarīto secinājumu, saskaņā ar kuru tas nav apstrīdējis faktu, ka siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas ieviešanu Savienībā saskaņā ar Direktīvu 2003/87 dalībvalstis nevarētu īstenot pietiekami, rīkojoties individuāli, un ka šīs sistēmas ieviešanu tās apmēra un iedarbības dēļ būtu labāk īstenot Savienības līmenī. Šādos apstākļos šis pamats ir jānoraida.

4) Par ceturto pamatu – pretrunīgu un nepietiekamu pamatojumu

119. Pirmkārt, *Romonta* apgalvo, ka Vispārējās tiesas konstatējums tā pārsūdzētā sprieduma 70. punktā, saskaņā ar kuru iekārtu operatoriem, ja pastāvētu klauzulas, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, būtu mazāks pamudinājums samazināt savas siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas, esot pretrunā kādam citam Vispārējās tiesas konstatējumam pārsūdzētā sprieduma 81. punktā, atbilstoši kuram papildu kvotu sadale saskaņā ar šo klauzulu visās attiecīgajās nozarēs un apakšnozarēs vienota starpnozaru korekcijas koeficienta piemērošanas dēļ radītu citiem operatoriem bez maksas piešķirto kvotu samazinājumu. *Romonta* apstiprina, ka šāda klauzula nekādi neradītu mazāku pamudinājumu samazināt emisijas, taču attiecīgais pamudinājums tiktu pārcelts uz operatoriem ar lielāku veiktspēju. Otrkārt, *Romonta* uzskata, ka Vispārējā tiesa nav pietiekami analizējusi jautājumu par emisiju pārvietošanu uz trešajām valstīm. Šajā ziņā neesot pietiekami ņemts vērā mērķis pasargāt planētu no klimata pārmaiņām. Treškārt, *Romonta* uzskata, ka Vispārējā tiesa, vispirms pārsūdzētā sprieduma 89. punktā apgalvojot, ka klauzula, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, ir paredzēta, lai pārvarētu ekonomiskās un finanšu grūtības, kuras rodas uzņēmuma individuālas pārvaldības dēļ, bet vēlāk 90. punktā norādot, ka *Romonta* ekonomiskās grūtības esot radušās vienīgi tāpēc, ka tika piemērota siltuma līmeņatzīme, kas saistīta ar gāzi, nevis lignītvasku, proti, Komisijas vainas dēļ, nonāk pretrunā pati sev.

120. Pirmkārt, šajā ziņā nav nekādas pretrunas starp attiecīgā pārsūdzētā sprieduma 70. un 81. punktā minētajiem apsvērumiem. Kā izriet no Vispārējās tiesas pamatojuma pēdējā minētajā punktā, klauzulas, kas attiecas uz gadījumiem, kuri ir saistīti ar pārmērīgu slogu, ieviešanas dēļ paaugstinātos izmaksas saistībā ar sekām, kas rodas no nepieciešamības pielāgoties, lai samazinātu veiktspējīgāko uzņēmumu

emisijas, kas ir pretēji "piesārņotājs maksā" principam, kurš ir pamatprincips vides jomā. Šis apgalvojums ir pilnībā saderīgs ar to, kas minēts 70. punktā. Otrkārt, es nesaskatu nekādu pamatojuma trūkumu skaidrojumā, kuru Vispārējā tiesa ir sniegusi attiecīgā pārsūdzētā sprieduma 71. punktā. Treškārt, attiecīgā pārsūdzētā sprieduma 90. punkta pirmajā teikumā, kas minēts *Romonta* argumentā, Vispārējā tiesa ir vien atkārtojusi tā argumentu un faktiski nav konstatējusi *Romonta* ekonomisko grūtību iemeslus.

121. Ņemot vērā iepriekš minēto, arī šis pamats ir jānoraida. Līdz ar to *Romonta* apelācijas sūdzība ir jānoraida kopumā.

VI – **Par tiesāšanās izdevumiem**

122. Atbilstoši Tiesas Reglamenta 184. panta 2. punktam, ja apelācijas sūdzība nav pamatota, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem. Atbilstoši tā paša reglamenta 138. panta 1. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz tā 184. panta 1. punktu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija savos prasījumos ir pieprasījusi, lai apelācijas sūdzību iesniedzējiem tiktu piespriests atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, tiem ir jāpiespriež segt savus tiesāšanās izdevumus, kā arī atlīdzināt Komisijai radušos tiesāšanās izdevumus.

VII – **Secinājumi**

123. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai:

— lietā C-540/14 P noraidīt *DK Recycling und Roheisen GmbH* apelācijas sūdzību un piespriest tam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus;

— lietā C-551/14 P noraidīt *Arctic Paper Mochenwangen GmbH* apelācijas sūdzību un piespriest tam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus;

— lietā C-564/14 P noraidīt *Raffinerie Heide GmbH* apelācijas sūdzību un piespriest tam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, un

— lietā C-565/14 P noraidīt *Romonta GmbH* apelācijas sūdzību un piespriest tam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.